СОЮЗНИ РЕСПУБЛИКАЙ ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТАШКА ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ОКРУГИЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕШКА ДАХЬИЙТА

ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Укх лохе кулгаш яздеш долча тхоах хIаранега кхаьчал дуккхача хоржамий округашка гIолла тхо союзни республикай Лакхехьарча Советий депутатий кандидаталла оттаварах цу округашка гIолла тхоаш харжийта раьза хулга дехаш дола предприятей, колхозий, совхозий, учреждений коллективашкара а хIаьта иштта хоржамашта хьалхарча харжархой совещанешкара а письмощи телеграммаши.

Дег тIара баркал оал оаха тхоаех селлара боккха, оаха беррига а бизза а вай сийлахь-йоккхача партех беннарг лоархIаш бола тешам беннача предприятейи организацейи коллективашта, берригача харжархошта.

Тхоаех хIаравар цхьан хоржамий округе гIолла мара харжа йиш йолаш ца хиларах, тхо, КПСС ЦК рекомендацеш теркал а еш, раьза да укх хоржамий округашка гIолла тхоаш харжийта:

Брежнев Л. И. Бауманcки хоржамий округ, гор. Москва, РСФСР.

Воронов Г. И. Советски хоржамий округ, гор. Омск, РСФСР.

Кириленко А. П. Политехнически хоржамий округ, гор. Ленинград, РСФСР.

Косыгин А. Н. Фрунзенски хоржамий округ, гор. Москва, РСФСР.

Мазуров К. Т. Василеостровски хоржамий округ, гор. Ленинград, РСФСР.

Пельше А. Я. Краснооктябрьски хоржамий округ, гор. Волгоград, РСФСР.

Подгорный Н. В. Ленинградски хоржамий округ, гор. Москва, РСФСР.

Полянский Д. С. Павловски хоржамий округ, Алтайски край, РСФСР.

Суслов М. А. Тольяттински хоржамий округ, Куйбышевски область, РСФСР.

Шелепин А. Н. Пролетарски хоржамий округ, гор. Калинин, РСФСР.

Шелест П. Е. Ленински хоржамий округ, гор. Киев, Украински ССР.

Гришин В. В. Калининградски хоржамий округ, Московски область, РСФСР.

Демичев П. Н. Ленински хоржамий округ, гор. Ярославль, РСФСР.

Кунаев Д. А. Баканасски хоржамий округ, Алма-Атински область, Казахски ССР.

Машеров П. М. Ленински хоржамий округ, гор. Минск, Белорусски ССР.

Мжаванадзе В. П. Заводской хоржамий округ, гор. Тбилиси, Грузински ССР.

Рашидов Ш. Р. Пахтаабадски хоржамий округ, Андижански область, Узбекски ССР.

Устинов Д. Ф. Ковровски хоржамий округ, Владимирски область, РСФСР.

Щербицкий В. В. Баглейски хоржамий округ, Днепропетровски область, Украински ССР.

Андропов Ю. В. Новомосковски хоржамий округ, Тульски область, РСФСР.

Капитонов И. В. Подольски городской хоржамий округ, Московски область, РСФСР.

Кулаков Ф. Д. Нижнеломовски хоржамий округ, Пензенски область, РСФСР.

Пономарев Б. Н. Заводской хоржамий округ, гор. Саратов, РСФСР.

Соломенцев М. С. Миасски хоржамий округ, Челябински область, РСФСР.

Союзни республикай Лакхехьарча Советий депутатий кандидаташ дIаязбеча хана укх тха заявленех документ лархIар дех оаха йоагII-йоагIача округий хоржамий комиссешкара.

Брежнев Л. И.
Воронов Г. И.
Кириленко А. П.
Косыгин А. Н.
Мазуров К. Т.
Пельше А. Я.
Подгорный Н. В.
Полянский Д. С.
Суслов М. А.
Шелепин А. Н.
Шелест П. Е.
Гришин В. В.
Демичев П. Н.
Кунаев Д. А.
Машеров П. М.
Мжаванадзе В. П.
Рашидов Ш. Р.
Устинов Д. Ф.
Щербицкий В. В.
Андропов Ю. В.
Капитонов И. В.
Кулаков Ф. Д.
Пономарев Б. Н.
Соломенцев М. С.

ЕРА, 16 февраль № 20 (4345).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ОКТЯБРЬ 50-гIА ШУ

ДОГ ГIОЗДАЬННА

Дика къахьег пятилетка шоллагIча шера Грозненски бацадарий консерани завода коллективо. Январь бетта план 140 процент кхоачашйир цо. Планах лаьрхIачул совгIа арахийца консерваш массехк эзар банка я. Укх бетта хьалхарча декада задани е тIехкхоачашъяьй. Октябра цIей сийна къахьегама вахте эттача завода цехаштеи бригадаштеи юкъе хьалха латт Зоева Нюре керте латта консерви цеха коллективи М. Кусаевас кулгалду бригадеи.

ХIанз кхоний сон йоанихаш я завода коллектив. Массехк ди хьалха бетта план кхоачашъе лерхI завода болхлоша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

IАЙ ФЕРМАШКА

Республика дукхагIа йолча колхозийи совхозийи фермай болхлой юбилейни шера шоай низ ца кхобеш къахьегаш ба. Паччахьалкхенга дулх дохкара хьалхарча квартала план иттaлагIча февралe кхоачашъяьй Ведана, Гудермесски, Шелковской, Наьсарен, Сунженски районаша.

ХIаьта шура йохкара план кхоачашъяра хьалха латт Ведана, Гудермесски, Шелковской, Наурски, Сунженски районаш.

Наурски района боахамаша соахка укх ханачул 33 процент дукхагIа схкай паччахьалкхенга шура 1967 шера. Иштта лакхара къахьегама толамаш даха вIаштIехьдаьннад хьайбай продуктивность лакхъяр бахьан долаш. ХIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 1966-ча шера январь бетта яьккхачул 23 килограмм дукхагIа яьккхай укх шера района фермай болхлоша. Иштта лакхъеннай хьайбай продуктивность Грозненски, Шелковской районий боахамашка.

Кхыча тайпара да паччахьалкхенга шура йохкара гIулакхаш МалгIабика, Наьсарен, Ножай-Юрта района боахамашка. ДIадаха шу укх ханаца нийсдича хьайбай продуктивность дикка лакхъеннай укхаза, паччахьалкхенга шура кIезигагIа еххай.

Паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча квартала план МалгIабика района хьайбаш леладераша иттaлагIа февраль тIакхоачаш 40 процент мара кхоачашъаьяц, ДIадахача шера цу хана еххачул 24 процент кIезигагIа еххай шура.

Иштта кхоачамбоацараш да цхьайолча кхыча районий колхозашка, совхозашка. Цига доагIIача тайпара гIулакх дац хьайбашта, доакъара кхом бац, хьайбаш леладерашта къахьегама овсарле лакхъергйола балха хьалаш дац.

Берригa шоай низ тIабахийта къахьега деза тIехьаюсача фермай болхлоша хьайбай продуктивность лакхъяра.

1967 шера 10 февраль тIанхоачаш паччахьалкхенга хьайбай продуктaш йохкара хьалхарча квартала план кхоачашъярах йола

СВОДКА

Ачхой-Мартана	64	45	53
Ведана	120	105	3
Грозненски	53	45	37
Гудермесски	132	52	16
МалгIабика	53	40	9
Надтеречни	67	44	2
Наьсарен	183	42	—
Наурски	94	47	32
Ножай-Юрта	69	27	1
Советски	30	36	2
Сунженски	131	47	33
Урус-Мартана	53	44	23
Шаьла	46	42	30
Шелковской	105	53	35
Республике гIолла	86	46	33

КЕРДАЧОА ТIАКХУВ

Доккхий декхараш латт юбилейни шера «Сунжанефть» НПУ новаторий совета хьалхашка. Керда социалистически декхараш тIаийцад цо. ДIадахача шерарчул шозза дукхагIа рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьа еза новатораша. Цар чIоагIа къовсам лоаттабу предприяте ахчан средстваш дукхагIа кхояра а. Цу Iаькъе къаьстта дика къахьегаш ва Н. П. Разгуляев. Цо еннача предложенех диафрагма метта приспособлени кийчъяьй. Нагахьа скважина технологически режим кIезиг дукха а хувцаелча, из хувцам дIабаккхара лаха еаш хулар рычагаш, дIа-юха къоастайора фланцаш, тIаккха мара вIаштIехьхилацар эшача боарамах устройство дIаоттае. Цига нах лозабеш моттигаш а нийслора, ХIанз атта кхоачашбу из болх.

Водонасосаша беча балха юкъе а дуккха кердадараш кхухь рационализатораша. Цу насосни боахаме дикагIа лоархIача рационализаторех ва Абадиев Муса. Укх деношка цо еннача предложенех центробежни насосий балха чарх хьаькххара йола приспособлени кийчйир. Насосаш вIашагIа яхара болх дикка аттача баькхаб цу гIулакхо, лакхъяьй къахьегама овсарле. Иштта дика къахьегаш ба рационализатораш Яговитин Василий, Даурбеков Махьмад. Хьалхарча бетта даьхача толамаша хьахьекхад юбилейни шера тIаийца декхараш рационализатораша толамца кхоачашдергхилар.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ,
«Сунжанефть» НПУ новаторий совета председатела заместитель.

Дуккхача кагирхошта Iомаяьй Дидигов Iаддарахьмана автоматни станокашта наладка яра шийна дика йовзаш йола говзал. Наьсарен «Электроинструмент» заводе дукккхабараш санна социалистически яхьа отличник ва из.

Сурта тIа: А. Дидигов автоматчика С. Мужехоевна станока наладка мишта е еза дIахьехаш воалл.

Д. Викторова сурт.

СИГАЛА ЯХИЙТАЙ «КОСМОС-142»

ТАСС ХОАМ

1967 шера 14-ча феврале Советски Союзе ший аргIанна сигалъяхийтай «Космос-142» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаяьй 1962 шера 16-ча марта ТАСС-о дIакхайкаьча программага хьежжа космически арена дIахо тохкамаш де лаьрхIа йола Iилман аппаратура.

Спутник орбита тIа яьккхай укх тайпара параметраш а йолаш: юххьанца гобоаккха ха 100,3 минут; Лаьттан тIехенна эггара гаьнагIа йолча хана (апогеера) 1362 километр; Лаьттан тIехенна эггара гарагIа йолча хана (перигеера) 214 километр; орбита оагIора ластар 48,4 градус.

Iилман аппаратурал совнагIа спутника тIа я: орбита элементаш нийсагIа йистара эша радиосистема, приборашеи Iилман аппаратуройн беча балхах йола даннеш Лаьттан тIа Iочутергйола радиотелеметрически система.

Спутника тIа оттаяь аппаратура боаррамагIа болх беш я. Iочуухача информацена обработка ю координационно - вычислительни центро.

СССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗЕ

14-ча феврале хиннача СССР журналистий Союза правлене секретариато йийцар Советски паччахьалкхен 50 шу дизара кийчо яра оттаяь Союза правлене план.

Секретариато решени тIаийцар Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарца дувзаденна укх шера март бутт бовш советски журналистий декхараш дувцаргдола СССР журналистий Союза правлене пленум е аьнна.

(ТАСС).

Малх хьежа дIайха денош ухаш хиларах пайда а ийбеш, Туркмене лаьтта леладераш бIаьстий дув ялаташ дIаде болабеннаб.

Фу дIадув дика цамцадаьккхачеи тIундаьчеи лаьтташна.

СУРТА ТIА: Ашхабадски района «Совет Туркменистаны» яхача колхозе ялат дIадувш боахи.

К. Мурадова сурт.
ТАСС фотохроника.

КПСС ЦК ХИННА БЕСЕДАШ

КПСС ЦК-а беседаш хилар Октябрьски революце 50 шу дизарца дувзаденна дIа-юха дагаялар духьа веначa Итальянски коммунистически парте делегацеца.

Итальянски компарте делегаце КПСС ЦК-ага ховм бир Сийлахьйоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар Италедездара планий хьакъехьа. ИКП делегаце хьакхайкадир, дунен халкъашта юкъерча болхлой классеи дерригача прогрессивни адамаштеи Октябрьски революце 50 шу дизар идейно - исторически политически лоархIам болаш хилар дIадовзийташ итальянски коммунисташа йоккха кампани чакхйоаккхаргхилар. Цар из юбилей белгалйоаккхаргья коммунистически общество хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме советски халкъа карагIдаьннараштa, империализмана духьаларча, дерригача дунен тIа машар чIоагIбари лоаттабари духьа лоаттабеча къовсамерча цуи исторически лоархIама шерра пропаганда ярца.

КПСС делегаце итальянски новкъосташта баркал аьлар советски халкъо даьхача толамий иштта лакха мах барах. КПСС делегаце шийоагIонгахьара итальянски новкъосташта йовзийтар Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар Советски Союзе дездара хетаьча мероприятей план.

КПСС ЦК пропаганда Отдела, культура Отделе, информаце Отделе, КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Институте, цхьайолча советски организацешка вIашагIкхетар хилар ИПК делегаце.

КПСС ЦК беседаш йолча хана дийцар шинна а партена хьашт долаш дола дешаш. Бакъдир дийцача дерригача дешаех хетараш цхьатара хилар.

КНДР ПРАВИТЕЛЬСТВЕННИ ДЕЛЕГАЦИ МОСКВЕ КХАЬЧАЙ

14-ча феврале Москве кхаьчай ТПК ЦК Политбюро Президиума член, ТПК ЦК секретарь, КНДР министрий Кабинета Председатела хьалхара заместитель Ким Ир керте вола Корейски Халкъа-Демократически Республика правительственни делегаци.

(ТАСС).

СОВЕТАШКА — ДИКАГIБАРАШ!

ГУДЕРМЕССКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГ № 868

Политически хьинар чIоагIIа-айденна а йолаш чакхъяьлар хоржамашта хьалхара РСФСР Лакхехьарча Советe деча хоржамашта йолча 868-ча Гудермесски хоржамий округа къахьегамхойи общественни организацейи викалий совещани.

Трибуне ва Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхоза председатель нов. Вьюнный.

— Тахан вай укхаза гулденнад № 868 йолча Гудермесски хоржамий округе тIолла оттавеш вола РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидат вувца. Тха колхоза къахьегамхоша хоржамашта хьалхарча шоай собране Российски Федераце Лакхехьарча Советe депутаталла вохийта шоай кандидат ва аьнна массава раьза а волаш цIи яьккхар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIча секретара Чахкиев Алсбика Османа.

ХIанз итт шу доалаш латт Алсбика Осман цIаккха а хувпа ца луш КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа секретарь волаш хьавоагIа. Из кхетаме организатор ва, из харжархошта фу эш ховш а цар гIулакха оарцагIвоалаш а ва. Тха колхозхой теш, шоашта хетар Гудермесски хоржамий округа берригача харжархоша хьаллоаргхиларах а хоржамаш хулача дийнахьа цхьатарра РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидата нов. Чахкиевна тIехьа кхадж тоссаргхиларах а.

Къамаьл де дош лу Гудермесерча локомотивни депо тепловоза машиниста нов. Федотовна. Цо аьлар:

— ЧIоагIIа деташ гIоздаьннача хьалашка чакхъяьлар депо хоржамашта хьалхара собрани. Цига болхлоша, гIулакхерча наха инженераша, техникаша массане а цхьатарра хьалланар РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла О. А. Чахкиев оттаваьча Грозненски района 1-ча Мая цIерахча юртбоахама артела колхозхоша яь решени. Вайна дика вовз из. Тийша да, вай шийх беннa тешам нов. Чахкиева хIанз а боаберг ца хиларах.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир Гудермесерча медико-инструментальни завода мастера нов. Акимовича, Грозненски района № 3 йолча сомий-баьцадаарий совхоза болхлочо нов. Амахановас, Гудермеса района «Кавказ» яхача колхоза председатела нов. Радуева, «Гудермесский» совхоза партийни организаце секретара нов. Баутинова, Правобережни мехкдаьтта промысла инженера-геолога нов. Хо-

ОКРУГАШКАРА ХОРЖАМАШТА ХЬАЛХАРА СОБРАНЕШ

*

мякова, Гудермесерча больница лоро нов. Исаева, кхычар. Цу массане а харжархой тIахьийхар хоржамаш хулача дийнахьа РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидата О. А. Чахкиевна тIехьа цхьатарра кхадж тассара.

Округе хинкача хоржамашта хьалхарча собране соцам бир № 868 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла нов. О. А. Чахкиев — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа секретарь РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаваьча Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхоза колхозхой юкъарча собране яь решени хьаллаца.

УРУС - МАРТАНОВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГ № 871

Дукха нах гулбеннабар самардийнахьа Урус-Мартана районни культура ЦIагIа. Укхаза хоржамашта хьалха хулача округа совещане баьхкабар Ачхой-Мартана, Ведана, Урус-Мартана районий харжархой викалаш. Здане дIачувоаллача хьалтеха лоалл лозунг: «Къахьегамхой депутатий Советашка — дикагIбараш!».

Совещани хьайийлар парте Урус-Мартана райкома секретара нов. Габисова.

Трибуна тIа ва «Самашкинский» совхоза керттера ветеринарни лор нов. Хурцаев. Доккхал а деш дувц цо совхоза коллективо РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаве совхоза дикагIа волча механизатора комбайнера Эльдерханов Iарбечун цIи яьккха хиларах. Цул тIехьагIа цо гулбеннараштa дIайовзийт кандидата биографи, гулбеннараш тIахьех совхоза коллектива решени къоабалъяра.

Из решени массава раьза а волаш къоабалйир. ЧIоагIIа тIоараш а тохаш тIаийцар нов. Эльдерханова кандидатура хьаллацен 12-ча марта цунна тIехьа цхьатарра кхадж тассеи аьнна баь тIахьехам.

«Новосельский» совхоза болхлой цIерах Эльдерханов Iарбечун кандидатура хьаллоацаш къамаьл дир совхоза директора нов. Харикова. Цо яхар бакъдир «Красноармейский» совхоза цхьоалагIча отделене управляюще нов. Зебирова, Мичурина цIерахча совхоза парткома секретара нов. Алсаламова, дуккхача кхычар.

Совещане дакъа лоацараша массава раьза а волаш соцам бир «Самашкинский» совхоза механизатор Эльдерханов Iарбе РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаве а № 871 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гIолла ше харжийта из раьза хулга цунгара деха а. Округа берригача харжархошка кхайкарал дир массане а цхьатарра нов. Эльдерхановна тIехьа кхадж тассара уж тIа е хьехаш.

Доверенни нах хержаб. Царна юкъе — СаьмуIашкарча бархI шера школа директор нов. Астамиров, «Горец» яхача совхоза рабочкома председатель нов. Атамазов, кхыбараш.

ШАЛИНСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГ № 872

Самардийнахьа тIаьк аьнна хьалдиза дар Шаьлара культура ЦIа. Укхаза гулбелар хоржамашта хьалхарча округа совещане баьхка Советски, Шаьла, Ножай-Юрта районий харжархой викалаш.

— Тха коллективо, — аьлар шекара завода викала нов. Бисултанова, — РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаяьй сатураторщица Джабраилова Хадижат. Хьалхара шу хинна Iац цо тха коллективе болх бу. Берригача болхлоша чIоагIIа лоархIаш я из. Массанахьа а кхоач цун терко. ВIаштIехьдоаца хIамаш нийсделча тIехъяргъяц из, цIаккха а Iергъяц уж дIадаханза. Ший опыт кагирхошта дIател Джабраилова Хадижата.

Цхьаннена тIехьа шоллагIчо деш къамаьлаш ду округа юрта районий болхлоша, партийни боахамеи гIулакхаш тIарча наха. Массане а чIоагIIа хьаллоац толашагIа йолча къахьегамхочун кандидатура.

— Лоаман кхалсаг лоала кIалхаръяьккхай Советски Iаьдало, — аьлар комсомола Шаьла райкома секретара нов. Пайхаевас, — цунна торо еннай заводашка, фабрикашка, колхозашка, совхозашка къахьета, общественни вахаре дакъа лаца. Аз гIад а яха кхадж тоссаргба толашагIа йолча къахьегамхочоа, хьинарерча общественницана Джабраилова Хадижата тIехьа.

— Вайна массанена а дика хет, — йоах Советски района Ленина цIерахча колхоза парторганизаце секретара нов. Батаева, — Российски Федераце лакхехьарча органе вай викал хургволаш.

Джабраилова Хадижата кандидатура хьаллаца предложени луш къамаьл дир лоам уллача Ножай-Юрта района Калинина цIерахча колхоза парторганизаце секретара нов. Цормаева.

Округа берригача харжархошка деш дола кхайкарал тIаийцар собране: хоржамаш хулача дийнахьа коммунистийи парте боацарийи йохаргйоацача блока кандидаташта тIехьа кхадж тассара.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШ ДIАЯЗБАР

Шин дийнахьа вIаштта республике округий хоржамий комиссей заседанешка дIаязбаьб РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттабаь кандидаташ.

Наурски хоржамий округа Окружной хоржамий комиссе 14-ча февpале соцам тIаийцар Российски Федераце Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла Сунженски района Кирова цIерахча колхоза доярка **Мария Александровна Рыбалко** дIаязъе, аьнна.

Назрановски хоржамий округа Окружной хоржамий комиссе заседане РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла дIаязваьв Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Алмазов Iаддалий Илез.**

Урус-Мартановски хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла Окружной хоржамий комиссе дIаязваьв «Самашкинский» совхоза комбайнер **Эльдерханов Iарбе.**

Шалински хоржамий округе гIолла Российски Федераце Лакхехьарча органа депутатий кандидаталла дIаязъяьй Шалински шекара завода сатураторщица **Джабраилова Хадижат.**

Ленински, Заводской, Гудермесски хоржамий округий окружной хоржамий комиссей заседанеш хилар самардийнахьа. Соцамаш тIаийцад РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла дIаязбе: Ленински хоржамий округе гIолла — «Мосфильма» киностуде режиссер - постановщик **Сергей Федорович Бондарчук,** Заводской хоржамий округе гIолла — Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператор Социалистически Къахьегама Турпал **Николай Иванович Ведерников,** Гудермесски хоржамий округе гIолла — КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретарь **Чахкиев Алсбика Осман.**

Самардийнахьа дIахо а хилар Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советe деча хоржамашта йолча хоржамий округий къахьегамхой викалий хоржамашта хьалхара округий совещанеш, депутатий кандидаталла оттабаь кандидаташ дIаязбе болабеннаб.

ВЕЛИКОБРИТАНЕ ЙИХЬАЧА А. Н. КОСЫГИНА ВИЗИТА ИТОГЕХ ЛАЬЦА

ЦХЬАНА ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

СССР Министрий Совета Председателеи Великобритане премьер-министреи, дунен тIа эттача хьалашка а хьежа, дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбе тарлуш долча наьккъий хьакъехьа шоай правительствашта хетар хьакхайкадир, яхаш белгалдоаккх СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина Великобритане йихьача визита итогех цхьана яьча заявлене тIа. ОагIонаша бакъдир, къоастаянза йиса дунен халкъашта юкъера проблемаш машара наькъаца къоастаяр юкъарча хьашташа маяххара хилар. Уж дог тийша ба, тайп-тайпара общественни строяш йолча паччахьалкхенаша цхьана леладу гIулакхаш кхычарех тийша хIама ца хилара принципий, къаман суверенитета, цхьатаррарча бокъоний, кхычар чурча гIулакхашта юкъе ца гIертара, паччахьалкхенашта юкъера къовсамаш къестадеча хана низ юкъебаккха ца тигара е из юкъебаккхара кхерам ца хилийтара ларда тIа леладе йиш йолаши леладе дезаши хиларах.

Къаьстта уйла тIаяхийтар Европана. ОагIонаш раьза хилар, Европе машари кхерамзлеи чIоагIъяр шинна а мехка халкъаштеи дерригача дунен тIарча машаран къаьстта лоархIам болаш хилара.

ОагIонаш хьежар Европе кхерамале Iалашъяреи цхьана леладу гIулакхаш дегIаккхувлареи проблемаш юкъара совещани гулъярах долча дешага. Уж раьза хилар, эшача тайпара хьалххагIе а кийчъяь йола цу тайпара совещани пайдана хила мегаш хилара.

Дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбе ловш хиларца хьалхле а лелаеш, оагIонаша бакъдир герз дIадаккхарга бодача новкъа прогресс хилар дезаш шоаш хилар. Цар белгалдаьккхар дунен халкъий юкъара эффективни тIахьожам а болаш, ядерни герз дIададаккхари ядерни герз дехкари юкъе а доаладеш массане а цIендаь герз дIададаккхара хьакъехьа барта баха безам болаш шоаш хилар. Раьза хинна белгалъяьккхар цар ядерни герз ца доаржадарах дола договор дара хьакъехьара прогресс, цIаьхка а белгалдаьккхар из тайпа герз доаржаделга цхьаккха дича а юхатоханза дарг ца хилар — дерригача халкъий хьашташта.

Шинна а правительствана керте латтараша бакъдир ядерни герза кхаь даькъе деш дола тохкамаши лаьтта кIал деш дола тохкамаши дехкара хьакъехьа 1963 шера даь договор доаржадар лоархIаме хилар.

ОагIонаша хьакхайкадир герз дIададаккхара гIулакха йолча Дерригдунен конференце дакъа лаца шоаш кийча хилар, нагахьа санна ООН-а Генеральни Ассамблея резолюцега хьежжа из гулъяь моттиг хуле.

Шинна а правительства заявлене тIа чIоагIIа хала а хеташ бакъдир. Вьетнамера тIом шерлуш латташи тIатIа дукхагIа нах боабеши хилар, лоаллаха ядача паччахьалкхенашта, машара гIулакха, сатема кхерам тIатувсаш хилар. Цар хьакхайкалу вьетнамски тIом сихагIа соцабара тIехьа шоаш хилар.

Шинна а правительства бакъдир Советски Союзо а Великобритане а иштта кулгаш яздаь йола 1954-чеи 1962-чеи шерий Женевски соглашеней принципаш шоаш хьаллоацаш хилар.

ООН-а гIулакхий проблемашта хетаь йолча разделе шинна а оагIоно могаду ООН-а Генеральни Ассамблея XXI-ча сессе къобалдаь кхыча паччахьалкхенашта юкъе Советски Союзи Великобританеи кулгаш яздаьи дола, Бутти кхыдола сигалара телаши чу а лоацаш, космически аре тахкареи цунах пайда эцареи даькъе паччахьалкхенаша беча балха принципий хьакъехьа договор дар.

Шинна а правительствана керте латтараша, заявлене тIа яххача тайпара, бакъдир торговле, культура, цхьана леладеча Iилма-технически гIулакхий даькъе советско-английски гIулакхаш шердеи тоадеи безам болаш шоаш хилар, барт вIаштIехьбаьккхар имуществаи финансаий гIулакха вIаши дIа-юха дехараш сацаь къоастадаь дахара хьакъехьа. План оттаяьй 1968 шера Лондоне советски торгово-промышленни выставка оттаергйолаш. Иштта белгалдаьккхар оагIонаша шинна а мехка юкъе дегIаухаш латта контакташи профсоюзни, кагирхой, спортивни, кхыча общественни организацешта юкъе викалаш дIа-юха ухийтилгеи пайдана гIулакх хилар а. Цар хьакхайкадир СССР-аи Великобританеи юкъе торговни кемаш лелара хьакъехьарча договора касталашха кулгаш яздергхиларах дог тийша шоаш хилар.

ОагIонаш раьза хилар, шоай боагIIбоагIаш бола министраш вIашагIа а кхийтта, шин мехка юкъера сигала гIоллара наькъаш шердарахи дунен халкъашта юкъерча авиационни наькъашка цхьана гIулакхаш леладара йолча торонехи дола дош дийцача пайдана хургхилара.

Цар бакъдир СССР-аи Великобританеи юкъерча консульски конвенцена ратификаца яр ловш шоаш хилар.

Правительствай боараме контакташ лелаелга лоархIамеи пайданеи хилар бакъ а деш, оагIоний барт вIаштIехьбаьннаб Кремлаи ВIашагIкхийттача королевства премьер-министра резиденценеи юкъерча бувзама духхьалара телетайпни линии оттаяра.

Шинна а оагIорахьарча гIулакхашка вIаштIехьъяьннача прогрессагеи уж дIахо дегIаккхувлара йолча перспективашкеи хьежжа Великобритане правительства могайир Советски Союзаи ВIашагIкхийттача королевстванеи юкъе доттагIал, машаре цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьара договор дарах СССР Министрий Совета Председатела енна предложени. Дагахьа раьза а йолаш цу тайпара договор дарга кхоачавергволаш йола переговораш хиларга сатувсаш я из.

ВIашагIкхийттача королевства премьер-министр Г. Вильсон официальни визитаца Советски Союзе вола аьнна вийхар СССР Министрий Совета Председатела. Из дехар баркал а оалаш дIатIаийцар. Визит хургйола ха тIехьагIа белгалйоаккхаргья.

Великобритане кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Дж. Браун Советски правительства вехарах СССР-е воагIаш йола официальни визит, хьалхагIа барт вIаштIехьбаьнна ма хиллара, укх шера 19-ча маера дешa 25-ча мае кхаччалца хургья.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КАДРАШ ЛЕРТТIА ДIАНИЙСЪЕЧА

КАДРАШ хьахаржара а уж дIанийсъяра а хьакъехьа тIеххьарча хана дикка болх баьб Наурски районе.

Районе мел йолча совхозий директораш, керттера специалисташ, шин совхозачаргара дIанийккхача, лахкера дешар дийша ба. хIьата цу шиннена (Кирова цIерахчеи «Победа» яхачеи колхозашта) доал дераш а кхоачашйоаца лакхера образовани йолаш ба. Отделеней 44 управляющехи агрономахи 78 процент лахкера дешар дийша ва. ХIанз лакхерен юкъерен дешара заведенешка дешаш ва керттерча специалисташкара дена комсаш лелаеча бригадай бригадирашка кхаччалца вола — 142 саг. МугIарера болхлой а тIеххьа лаьрхIача деша вагIа 179 саг.

Шоаш деша багIарал совгIа лаьрххIа болхлой кийчбеш дукха къахьег совхозий специалисташа. Болхлошта цар Iомаю комсаш лелаеча эшаш мел йола говзалаш. Из болх дика вIаштIехьбаьккха дIахьу «Наурский», «Советская Россия», «Калиновский» яхача комсаш лелаеча совхозий керттерча специалисташа Пензуровас, Хайрбекова, Токарева, иштта кхычар.

Белгалдаккха доагIа комсаш лелаеча совхозий партийни комитеташа хIара денна организаторски болх беш хилар бахьан долаш шоашта тIадилла гIулакх кхоачашдарах бола специалистий бехктокхам лакхбенна хилар.

Специалисташа балха юкъе майрагIа кхухь агротехника керда, дикагIа йола методаш.

Масала, яхаш дар, дика хьал эттача а Iай комсий бешамашка хиш дехкар зепе да. «Советская Россия», «Наурский», «Калиновский» яхача, Калинина цIерахча совхозий практико хьахьекхар массехказа хий техача эггара лакхагIара комсий хьувкъам хулга.

Эггара дикагIа хьувкъам чуийцар «Советская Россия» яхача совхоза Монгот Ю. Э. управляющи волча шоллагIча отделене. ХIара гектара тIара 87,5 центнер комсий дикагIа дола гайдолгаш даьлар.

Iалаьмате дукха болх баьб тха чхьагIар доаккхача 8 заводо. 1966 шера яьха ерригa комсаш чакх а яьха 5 миллион декалитр дика къеи чIоагIдаьи чхьагIар даьккхад цар. Керттера виподел коммунист Иван Иванович Любченко волча «Наурский» яхача винзавода дунен мехкашта юкъерча ярмаркашта марочни лакха дикал йолча чхьагIарех кхоъ дошои шиъ дотои медалаш еннай.

Кадраш хьалкхеяра боккха лоархIам болаш я совхозий партийни комитеташеи администрацешеи еш йола экономически конференцеш. ЕрригагIа звеношкара специалисташ Iомабеннаб шоаш чакхйоахача мероприятеи балхийи экономически тохкам бе.

Дега тоам хулаш да производстве хьалха латтараш, хьокхам телараш коммунисташ хилар. Уж ба комсаш лелаеча бригадай бригадираш Сайко Н., Калистова В., Никифорова М., иштта кхы дуккха бараш. ХIара гектара тIара 120 центнерал совгIа комсаш яьхай цар.

Хьаьзцаргла вай е тайпа масал. «Победа» яхача совхозе ялх гектар комсаш лелаеча болхлочо Исмаиловас доагIача алапел совгIа 1.700 сом ахча ийцад. хIаьта «Калиновский» совхозе комсаш лелаеча бригада бригадира Никоновас доагIача алапел совгIа эц 1.380 сом, юкъера лаьрхIача цо бетта эца алапи 210 сом да.

Коммунисташ производстве хьалха лаьтта Iац. Уж ба дика лектораши докладчикаши. Шоай гIулакхаши а дешаца а коллективаш оарцагIйоах цар тIанийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара. Царех лархIа мегаргболаш ба «Наурский» совхоза кхоалагIча отделене управляющи нов. Лочков Т. К., керттера агроном нов. Пензурова А. И., «Советская Россия» яхача совхозера нов. Перелада В. Г., нов. Кудлай П. Д., кхы дуккха бараш.

Партеи правительстваи лакха мах баьб районерча производстве хьалха латтарий. Советски Союза орденаши медалаши еннай 134 сага. Ленина орден еннай Ленина цIерахча винсовхоза тракториста нов. Белалов Баудина, Калинина цIерахча винсовхоза тракториста нов. Коваленко М. Р., Къахьегама цIеча Байракха орден еннай «Наурский» винсовхоза болхлочоа нов. Диденюк В. А., кхы дукхачарна. 638 сага еннай коммунистически къахьегама сийлен цIераш.

Цхьабакъда, долаш да кхоачамбоацараш а. Директор Каратаеви керттера агроном Шершневи волча Кирова цIерахча совхозе планах боагIачун ах хьувкъам а баьккхабац комсий. Бордокски хий кийчдеча тIахьожам ца лоаттабарахи из гIулакх тесса дитарахи доккхий зенаш хиннад. Паччахьалкхенна дIа ца луш йисай 4.000 тонн комсаш. Кирова цIерахчеи Ленина цIерахчеи совхозашка паччахьалкхен кепигаш лархIа хац. Алхха дIадахача шера вагонаш Iо па йоассаеш лоаттаярах машинаькъа 27.134 сом гIод теккхад цар. Цу совхозий директорашта цIенхаштта бехк баьб. ХIаьта хIанз КПСС райкома бюрос де дезар деш да уж тайпа кхоачамбоацараш кхы хургдоацаш.

Кадрашцара болх цIаккха а мелца болийташ. боахама доал дара цар бехктокхам айбеш дIахьу КПСС Наурски райкомо.

Т. САБЕР,
КПСС Наурски райкома орготдела заведующи.

ГIУЛАКХАЦА САГ

Из сона дукха вийцавар дика ва, эхь, эздел долаш ва яхаш. Йоккха опыт йолаш, ший гIулакх дика довзаш. тIадиллар лерттIа кхоачашдеш ва Исаев Амсутдин, — йоахар швейно-трикотажни объединене.

Цулухьа сона хетар Исаев Амсутдин ха яха, кIайлуш воагIа саг ва аьнна. Ма цецъяьлар со станока юххе латташ вола юкъерча дегIара, тIахьежача 20 шу гаргга даьнна ва аьнна хеталу зIамига саг бIаргавайча. Из вар Исаев Амсутдин.

Кхувш воагIача хана атта дац вахара никъ лаха. Дега уйлаш бе-бе а хул. Амсутдина безам бар лор хила а, летчик хила а. Бакъда, вахаро толдайир цун планаш.

ЗIамига кIаьнк волча хана болх бевера из город Семипалатинскерча «Большевичка — Украина» яхача швейни фабрике.

— Фу де хов хьона, кIаьнк — хаьттар цунга кадрай отделе. Специальность йолаш вацар кIаьнк.

— Сайга де аьннар дергда. Сона болх бе ховргда, лIааца со, яхаш дехар дора кIаьнка.

Из хьайицар резака ученикалла. Атта бац вахара хьалхара гIа. Из дика кхетадир Исаева Амсутдина.

ТIагIертта деша волавелар. Говзал а знанеш а ший ханна караерзайир. Цунна даим гIо дора опыт йолча болхлоша. Резака професси чIоагIа езаялар Амсутдина. ...Цу хана денз 12 шу даьннад. Ер ворхIлагIа шу да закройни цехе цо хьинаре къахьега. Цун кулгаш къаьддалар фуд ца ховш да. Шийна уллув къахьегачарна хьокхам телаш ва из. Цо гIо ду новкъостал эшача сага. Ший балха говзал Iомаяьй Амсутдина Хулицова Ширванена, Асармирзоев Владимира, кхы дуккхачарна.

«Дошо кулгаш» да тха Амсутдина, — йоах закройни цеха начальника Ханзиева Надежда Васильевнас. Шийна тIадилла декхар дика кхоачашду цо. Даим ший производственни планаш 135—140 процент кхоачашъю. Цун балхапа цIаккха а брак хилац. Резака ханнахьеи дикеи продукци кийчъярца дувзаденна да швейни изделеш толамца хьайир.

Закройни цехе къахьегаш шийтта резак ва. Цар Iалашву 300 хIамаш тега саг. Шерра социалистически яхьяьржай цу цехе Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна. Цу яхье хIанзлехьа доккхий толамаш даьхад Исаев Амсутдина. Цун благодарносташи совгIаташи деннад. ХIаьта цун фотографи Iодалац сийлен Доска тIара.

Л. ЕВЛОЕВА.

ДУКХА ХИННАД ХУВЦАМАШ

ГРОЗНЕНСКИ аьшка - бетона конструкцей завода болхлоша пятилетка хьалхарча шера план ханал 15 ди хьалха кхоачашйир. Пятилетка шоллагIча шера чотах арахийцар 360 эзар сома маьха продукци. Заводе къаьстта дика къахьегарца белгалъяьлар цхьоалагIча, шоллагIча, кхоалагIча цехий коллективаш. Цар 5-ча декабре кхоачашйир шера план. Лакха къахьегама толамаш доахаш, общественни балха тIа хьинаре дакъа лоацаш ба нн. Сидельцев, Евдокимов, Дерганев, Сусаева, Айдаев, Якушев, кхыбараш. Цар сийду завода болхлоша.

Хьалха дIа мел дахача шерашка даьхача къахьегама толамел дуккха лакхагIа да соахка даьха толамаш. ГIишлош хьалъеча планал совгIа дIаяхьийтай 8300 тонн аьшка-бетона изделеш, 12500 тонн асфальтобетон, 6 эзар кубически метр бетонни смеси маркхали. Дикка лакхагIа хилар экономически хьокхамаш: арахецача продукцега дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна кхоаьд 158 эзар сом ахча.

Атта даьхадац уж къахьегама толамаш. Уж хьахиннад болх нийса вIаштIехьа а баьккха, хьинар кхо ца деш болхлоша къахьегарах. Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеча болхлошта юкъера доттагIал ди тIехьа чIоагIлу. Эшшача дIа-юха новкъостал ду, хьалха латтарашца нийсбала гIерт, общественни вахаре дика дакъа лоац, кIоаргагIа йовза гIерт боахама доалдара положени, шоай низаш оарцагIлоах чурча торонех бизза пайда эцара.

ДIадахача шера къахьегама овсарле 13,6 процент лакхъелар 1965-ча шера хинначул, хIаьта юкъера лаьрхIача алапи лакхделар 5,6 процент.

Къахьегама толамаш даха вIаштIехьдаьлар цехий коллективаша творчески къахьегарах. Масала, асфальто-бетонни цеха коллективо материалаш дIаяхьийтара, дозировка ира балхаш кулгацпа дора. Механизаци е йолайир цига халача балхашта, хIанз цхьан установкагара дIата, хIанз цхьан установкагара дIа нийкхача ерригача установкашта механизаци яьй. Цох дикка беркат даьлар. 1965-ча шера цхьан болхлочо кийчъеш хинна асфальтобетон 2832 тонн яр, хIаьта 1965-ча шера хIаране кийчйир 3232 тонн асфальтобетон.

Аьшка-бетона цехашка механизаци яра, балха юкъе керда техника кхахьара чIоагIа теркам тIабахийтар цехий болхлоша. ДIаоттаьй керда ши кран, шин цеха пишкашка вагонеткаш дIачуахийтара а хьаараяхара а гIулакха механизаци яьй, дикагIа пайда эц сварках, изделешта пропарка яра балха а. Кхы дуккха а кердадараш балха юкъедихьад.

Болхлой творчески инициатива дегIаахарца дувзаденна да предприяте доаха толамаш лакхдалар а. Цулухьа партийнии профсоюзнии организацеша производствана кулгалдара юкъеува болхлой. Завода вIашагIъеллай технически совет, даим болх беш йола производственни совещанеш, нормировани яра йола общественни бюрош, Iилман ларда тIа болх вIаштIехьбаккхара йола итт группа. Цар массане а дика болх бу ала йиш яц, цхьадола кхоачамбоацараш нийслу цар балха юкъе. Цхьанне даьраш вокхар ду. Цхьабакъда цар беча балхах доккха беркат доал. НОТ-а группаша дIадахача шера балха юкъейихьар 18 мероприяти, шера цар паччахьалкхенна баь пайда 52,8 эзар сом да. Дикка тоадир къахьегама хьалаш, промышленни эстетика.

Производственни дешаш коллективно къоастадеш хилча аттагIа да кхоачамбоацараш гучадаха, уж дIадахара иальъаш белгалдаха.

Цхьа масал доаладергда аз. Дукхача хана тха завода йоккхагIйола ши цех кхаь сменах болх беш яр. Бийсанарча смено дукха пайда лацар. Цхьан цехо бийсанарча сменах арахецар 9 кубически метр изделе, хIаьта вокхо 18 кубически метр изделе. Из шозза кIезигагIа хулар дийнахьарча смено арахецача продукцел. Цхьан дийнахь нормироване общественни бюрос анализ йир бийсанарча сменас беча балха. Гучадаьлар смена болхлой ханал дукха хьалха цIаболхаш хилар. Цун бахьан дар мукъа кепаш ца хилар, пропарочни камераш йизза хилар. Хьабе болх а боацаш цIаболхар болхлой. Бийсанарча сменах болх беш йола автопогрузчик, самосвал, бетономешалка, башенни кран, цар тIа болх бу нах, дежурни слесарь, электромонтер, мастер дIалаьрхIача хулаш дола зе дукхагIа хилар хулча пайдал. НОТ-а группаш хьежача гучадаьлар кхаь смено бу болх шин смено кхоачашбе йиш хилар.

Хьалха шин сменах ший болх дIаболабир шоллагIча цеха коллективо. Массехк мероприяти чакхъяьккхар цеха коллективо: бетоноукладчика беча балха юкъера кхоачамбоацараш дIадаьхар, выбратораш нийса дIаоттайир, йоккхагIа йир пропарочни камераш, иштта кхыйола мероприятеш чакхъяьхар. Шин сменах болх а беш дуккха дукхагIа арахеца йолаелар продукци кхаь сменах арахецаш хинначул. дикагIа торо хилар механизмашта текущи ремонт е а. Цунца цхьана лакхъелар къахьегама овсарле, бетонщикий алапий. Цехаш шин сменах болх бе йолаяларо шера завода 21,4 эзар сом пайда бир.

Пятилетка шоллагIча шера завода коллектива хьалхашка латт кхы а лоархIамегIа декхараш. Производство дегIайоалае еза, тоаде деза экономически хьокхамаш, пхе дийнахь болх бергболча балха кIирага яла еза коллектив, иштта кийчлуш я тха коллектив планировании экономически стимулировани кердача системага ялара.

Лакха къахьегама толамаш даьхад январь бетта завода коллективо. Бетта план 105,8 процент кхоачашъяьй, планал совгIа гIишлошъерашта дIахьийтай 1060 кубически метр аьшка-бетона изделеши 1080 кубически метр бетонни смеси.

Хьалъю гIишлош дaргIа хилар дуккхача даькъе тха завода балхах тийша да. Ший ханнахьа лакха дикал йола конструкцеши деталаши хилийтар тха завода болхлой керттера декхар да. Бакъдар аьлча завода коллективо арахецача продукце дикал лакха яц. Аьшка-бетона изделей тIера тIехе тоае езаш я. ДIадахача шера массехк мероприяти чакхъяьккхар оаха арахецача продукце дикал лакхъяра, балха юкъейихьар изделешта оценка ялара йола пхе баллни система. Продукци дика хиларга хьежжа мара премеш телац болхлошта, плитай хин пластификаци караерзаеш я.

Толамца кхоачашду республикерча гIишлош хьалъеча эшача боарамах аьшка-бетона изделеш дIакхоачийтилга. Цхьабакъда, цхьайола моттигаш нийслу гIишлош хьалъеча моттиге ши-кхо бутт баьлча эшаргйола изделеш дIа а йихьа ялаш, уж кхычахьа эшаш хул. Цул совгIа геттара чIоагIа эшаш йола изделеш йоацаш хул цига. Уж кхоачамбоацараш нийслу гIишлошъеча организацештеи завода управленеи юкъе айхха бувзам ца хилар бахьан долаш.

Уж кхоачамбоацараш укх шера па нийсдалийтара 1967-ча шера заводе вIашагIйолларгъя комплектаци ю лаьрххIа отдел, цо цахаддаш тIахьожам лоаттабергба дIайохьийтача продукцена.

ГIишлошъеча организацеша шоашкара доагIар а де деза. Завода коллективаца айхха бувзам лоаттабе беза. Цхьайолча гIишлон организацеша ший ханнахьа графикаши заявкаши хьалац. ХьалхагIа шоаш заявкаш еннача бетонах ак яхаш хул. из бахьан конструкцеех йизза дIаяха машинаш юхаухаш моттигаш нийслу, кранаш яц яхаш бахьанаш а увттадеш. Цар массане лерттIа дIабахийтац завода болх, завода чIоагIа зе ду. цунца цхьана паччахьалкхенна а зе хул.

Тхона хетаргахьа «Грозпромстрой», «Грозхимнефтестрой», «Чечингсельстрой» тресташа кхоачашданза даргдоацаш да гIишлош хьалъечара диспетчерски управлене система тоаелга, кхыча городашка санна диспетчерски пункташка хила еза коротковолнови радиостанцеш. Цар дикка аттача боаккхаргба болх.

ХIанзара гIишлон производство лакха механизированни индустриальни процессаш йола производство я. Цига болх беш хул дукха гIишлошъерий, промышленни, транспортни организацеш. Массайолча звеньяша айхха бувзам а болаш болх беш ца хилча хала хургда къахьегама толам баккха.

ДIахо йодача хана де дезачун а уйла е еза. Тха заводе я № 3 йола маркхал бу цех. Цига болх беш я кхо маркхала мешалка, къаьна транспортер, массехк тачка, из я цигара ерригa оборудовани. Кхы дикагIа дац № 1 йолча цехера гIулакх а. Дуккха хьалха ханна лаьрхIа хьалъяь соружене ш я уж. ХIанзарча производства дIадехараш кхоачашдац цо. Цу цехашкара балха хьалаш хала да: дукха балхаш кулгашпа ду, даим дом хул. Цемент лоаттае йиш йолаш яц пехаш. Цу цехашка дaргIа продукци арахеца хала да. Вай республикерча гIишлон организацешка бетони маркхали дIабохьийта керттера цехаш а я уж. Шера цар дIайохьийта смесь 80 эзар кубически метр я.

Планах укх шера хьалъе лаьрхIа я йоккха автоматизированни узел. ХIанз кийчъеш я проект, из хьалъе езар я «Грозхимнефтестрой» треста коллектив. Уж балхаш сихагIа кхоачашле деза цо.

В. БЫРДИН,
Грозненски аьшка-бетона конструкцей завода къахьегамеи алапеи отдела начальник.

Москва. Ленински проспект дIайодалуча хIанз хьалдеш латт каркаснопанельни дола 19-эза вIаштIарадаь нах чубаха цIенош, царех хIаране чу 190 квартира хургья Цу цIеной хьалхарча этажашка хургья тикаши бытовой гIулакхаш ду предприятеши.

Кердача цIеной проект оттаьй № 1 йолча моспроекта кхоалагIча мастерске. Проекта автораш ба архитектораш Г. Чалтыкяни, Е. Стамои, Д. Розови, инженер Л. Кагани.

Сурта тIа: керда цIенош хьалдеча.
Н. Грановско сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАЙГЕРЧА МОДЗ ДОАХАРАШКАРА

Модз доалла моттигаш Iалаьмате дукха я советски Дальни Востоке. Алхха цхьан Приамурье а да хIанз тайп-тайпарча сортех, цу даькъе липови, гречишни, малинови, зизай модз ду нокхарий леладу доккхий боахамаш. КхоалагIа даькъа хIана дац аьнна дола нокхарий гусеничии тракторий, вездеходий, вертолетий новкъосталца мезах тоаденна долча тайгерча моттигашка дIакхувл зиза теха доладеннача хана.

Дукха модз гулду укхаза. Хабаровски краерча нокхарий леладеча Глушко Николая 130 никхах хIаране соахка юкъера лаьрхIача бIаь килограмм совгIа модз делар.

Приамурьера нокхарий леладераш мехка эггара хьалха гулъе болабелар прополис — туберкулеза, цIека хулача лазарашта, цхьадолча кхыча лазарашта дарба дарба чIоагIа пайданера средство. Прополис яхар — из кIувна хьисапера дуккха эфирни даьтташ доахкаш бола меза боалоз ба. Из чIоагIа хоатташ ба СССР-е а довзол дехьа а. Иштта хIара шера тоъал дукха нийчъю «Сеча нокхарий» шура — дегапхьаьнашта деча дарбанна чIоагIа дика хулаш йола апилак.

ДукхагIа нийчдеш латт Дальни Востоке мара хулаш доацача тамашийнача Амурски бархата зизаех доакихаш дола «паччахьа» модз оалаш дар. Бархатни гаьнах даькха модз чам белаши хоза хьадж йолаши хул, дIаоттадаь лоаттадеш дукха ха яьккхача а шенар хилац цунах.

ДIадахача шера потребителашта 1250 эзар килограмм модз дIахьийтад Дальни Востока нокхарий леладераша.

Алексей КАРПЕНКО.
(АПН).

АВАРИ ЙОАЦАШ БОЛХ БАРА

ДIАДАХАЧА шера планал совгIа 2755 метр бурув техар МалгIабикерча мехкдаьтта лехараша. ХIара дийнахьа дIаухача материалий кхомбар бахьан долаш шера кходир 153 эзар сома маьха паччахьалкхен рузкъа.

Ше-шегIа баланзар из толам. Из дар НПУ ерригача коллективо хьинар айденна къахьегарах хьахиннар. Духхьала уж лакхехьа йийца мероприятеш чакхъяхар а ерригача управлене коллективаша, хьалаш мелла хала дале а, дика къахьегар а бахьан долаш торо хилар соахка планах лаьрхIача 5 скважинана метта лакха дебит йола бархI скважина болх бе йолаялийта.

Толамаш доккхий-м да... бакъда, цар кхы а доккхагIа хила йиш яр, нагахьа санна авареш а хулаш доккхий материальни зенаш хиннадецаре. Уж авареш бахьан долаш дикка Iоткъамаш хилар тха конторашта.

ДIадахача шера 21 авари хилар, царех шийтта Iалаьмате чIоагIа чоалхане а йолаш. Из бахьан долаш болх ца беш сейцар №№ 860, 878 йола ши скважина, яйра 9475 сага сахьат балха ха, 67,5 эзар сом ахча, вешта аьлча 3550 метр кIоарга бурув тоххал балха хаи рузкъеи. Из бахьан долаш дикка лохделар мехкдаьтта лехарий соахкара экономически хьокхамаш.

1966 шера № 1 йолча мехкдаьтта лохаш кIоарга бурув деттача конъора болхлоша 8 авари йир, духхьала болх беча наьха бехках, ахчанца лаьрхIача 34,9 эзар сома зе даьннад цунах.

Масала, бурув детта мастер Б. Д. Цогоев волча скважине бурув деттача Пузенкос бурув тохара оатхалаш нийса вIашагIа ца йохкар бахьан долаш хилар авари. Иштта авареш хилар бурув деттарий Агаджанянца, Мусаева, Алиева бехках буровой мастер А. Дворников волча скважине а.

Кхы а эсалагIа да № 2 йолча мехкдаьтта лохаш кIоарга бурув деттача конторера хьалаш. Цига соахка 13 авари хиннай, вешта аьлча, 1965 шера хиннарел 2,5-эза дукхагIа. Цар а даьд паччахьалкхенна 32,6 эзар сома зе. Царех ялх авари хиннай бурув деттара балхий бокъонаш геттара а гIожа телхаяр бахьан долаш.

Цхьайола авареш-м бурув деттара балхашта эшаш йола обсадни турбаши переводникаши хила еззача тайпара дика ца хилар бахьан долаш хиннай. Нагахьа санна, царга хьажа дефектоскопически прибораш яларе уж хургьяцар.

Авареш хилара керттерчарех цхьа бахьан да бурув деттача конторашка технологически къахьегамеи дисциплина лоха хилар, конторий, участкай кулгалхоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха, бурув деттача мастераша скважинаш яхара технологи йизза кхоачашйой хьожаш лоаттабе мабеззара тIахьожам лоаттабеш ца хилар, авари ца хилийтара дикагIйола опыт а хьалха латта технологи а ца Iомаяр. болхлоша дешилга вIаштIехь ца лаккхар.

Иштта чIоагIа Iаткъ конторай балха болхлой дукха дIабувлаш, керда хьаувтташ хилар. Массанена а ховш ма дий, масала, дIаваьннача кIезиг дукха а болх Iомабаьча болхлочун метта керда балха хьатIавоагIар цхьаккха бурув тохара балха говзал а е опыт а йоацаш хулга. Уж Iомабе а ха ма езий...

1967 шера, Советски Iаьдала юбилейни шера, доккхийи бехктокхамеи декхараш да лаьттан ченашкара мехкдаьтта лехарашта хьалхашка оттадьраш: 47 эзар метр бурув тоха деза, хIаьта 6000 метр кIоарга ши скважина яккха еза юрски тIоанашкарча мехкдаьттана тIакхачара.

ДегIайоагIа скважинай кIоаргал, цунца цхьана дегIабоагIа болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха авари ца хилийтарах бола бехктокхам.

ХIанз чакхбаьннаб укх шера цхьа бутт. КарагIдийннараша доггIоадоаккх. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна тIанийцача социалистически декхарий чотах кIоарга бурув тохача шинна а контора коллективаша 125 метра лаьттан ченашка проходка яьй.

Вай социалистически паччахьалкхен 50 шу дизара сийна яьржача яхье хьалха латт Х. А. Хамуранева, Н. Ш. Хантимирова, А. С. Чертоева, Н. А. Бакчевникова, Н. Е. Рубащенкос кулгалдеча бригадай коллективаш.

Атта дац царна а толамаш даха — дукха нийслу халонаш. Масала, Iа укх шера, ший тайпа, шелали йовхали цIаьхха хувцалуш да. Цо дикка новкъарле ю бурув тохара балхашта, № 846 йолча скважине (бурув тоха мастер нов. Атарщиков) 4.500 метр кIоаргалга кхаьчача авари хилар январь бетта. Цун керттера бахьан — вай лакхехьа дийцача тайпара буровойшка болх беча бурув деттараша, цар гIончаша, кхыча болхлоша е йоагIаш йола йоакхо яьяц балха технологи кхоачашъяра, хIаьта контора тIахьожам а лоаттабаьбац.

Халонаш, новкъарленаш хиннаяр аьнна бIа тоссаргболаш яц гIалгIай, нохчий, эрсий, украинцаш кхыча къамех бола нах юкъе бола тха конторай барттайна коллективаш. ХIанз хIаравар ший хьинар айдаь, низ ца кхобеш къахьегаш ва балха тIа цхьаккха авари ца хилийта, Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 50 шу дузача ЦIейна даха доагIача тайпара накъалахара. Коллективаша тIанийца доккхий а бехктокхаме а декхараш толаме кхоачашдара эша хьалаш хьакхоллара шоай беррига низ оарцагIбаьккхаб партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Е. САВИНОВ,
«Малгобекнефть» НПУ ПТО бурув тохара балхашта воккхагIвола инженер.

СССР КАРТА ТIА—КЕРДА ГОРОДАШ

Советски Союзе кхоачашъю гIишлошъяра балхий йоккха программа, мехка карта тIа гучаювл керда городаши болхлой поселкаши. АПН корреспондента цох лаьца дувцар дийхар СССР Госстрое граждански гIишлошъечеи архитектурани Паччахьалкхен комитета городашта планировка яреи уж яхкареи управлене начальника заместителага Мищенко Григорьегара.

Советски Iаьдала шерашка СССР карта тIа гучаьннай 900 совгIа керда городаши ши эзар гаргга городий хьисапера поселкаши. Царех дукха яраш мехка йоккха индустриальнии культурнии центраш а хинна дIаэттай. Къаьстта аьлча, вай дуьц хIаране чу ах миллион саг вахача Запорожьехи Новокузнецкахи, 350 эзар саг вахача Магнитогорскахи. Сихха дегIа а ух шер а лу геттара къона городаш — Ангарск, Дивногорск, Братск, Мирный, Рудный, Темиртау, Волжский.

Керда городаши поселкаши хьахилар, эггара хьалха дувзаденна да, мехка къаьна а керда а промышленни районаш, къаьстта аьлча, Карагандински бассейн, Кузбасс, Эстонски сланц доалла моттиг, Иркутск - Черемховски район, Куйбышевски зона, Братски, Волгоградски, кхыйола йоккха электростанцеш чехкка дегIаахарца, СибарегIа, Дальни Востоке, Гаьнарча къилбаседе, Казахстане, Средни Азе республикашка пайдане дола оахкалаш доахка моттигаш хьаелларца.

Советски Союзе хIара шера «хьахул» юкъера лаьрхIача 20 керда город. ХIанзарча пятилетке уж кхы а дукхагIа хургья. Масала, хьаьзцаргья вай Малхбузен СибарегIера Тюменски область. Вайна махарра, из область йIаьхий я мехкдаьтта, газ, хьу йолаш хиларца.

Керда оахкалаш доахка моттигаш гучаялар бахьан долаш хьахургья керда районаш. Пятилетка шерашка дIахо дегIайоагIаргья Нефтеюганск, Пакупур, Нижневартовский, Урай, Правдинск яха а иштта кхыйола а поселкаши городаши. Городаш яхкара исторе чухь цIаккха а хиннадац цхьан областе а цу тайпарча лоацача хана а итташ керда йоккхий нах баха пункташ йохкаш.

Кхетадеш да, дукха ха йоацаш карта тIа гучаьннараш санна, уж а промышленни хургхилар. Аз хьехаераш я йоккхача гидроэлектростанцей ларда тIа хьаяьи дегIайоагIаши йола Братский, Волжский яхараш, хими дегIаяра ларда тIа хьахинна Нижнекамск.

Советски Союзе хьахул йоккха нах бахеи Iилмани центраш. Масала, Оба тIара Новосибирскана юхера академически городок, Серпухова юхера Протвино, Москвана юхера Дубна.

Ртутни такилг шелала 50 градусага кхаччалца лохлуча СибарегIен Гаьнарча Къилбаседеи, Мирный яхача городал совгIа (Якутски АССР), хьахургья Айхали Депутатскии, хIаьта электрохими дегIаухача Таджикистане кердача алюминиеви предприяте ларда тIа хьахургья Регар.

Актюбински областе дегIайоагIаш я Октябрьски — Казахстанера 67-гIа город. Дагадохарах аьлча, цу республике 53 город Советски Iаьдала шерашка хьалъяь я. Опыто хьахьокх зIамигачеи юкъерчеи городашкарчул йоккхийча городашка наха баха аьттув кIезигагIа болгеи цар боахам лелабарга боарам боацаш дукхагIа рузкъа дIалодаш хилари. Цунца башха безаш ба хIанза СССР зIамигеи юкъереи городаш дегIаяра тIаухийта теркам.

СССР-е проектировани ю бокъонца Iилман ларда тIа, хIанзарча хано дIадехарий лоархIам а беш. ЛаьрхIа да массехк элементарни город хьалъе, цул тIехьагIа дукхха а уж хьалъе эталон хинна дIаоттаргйолаш. Цар кхоачашдергда городаш хьалъеча прогрессивни гIулакхо дIадехар, иштта лоархIам бергба Iалама - климатически, демографически, гIишлошъяра хьалий, цар хургда дикагIа дола нах чубахачеи общественнии цIеной хьисап.

Тха паччахьалкхен комитета система чуйоагIача цIеноши городаши яра, Iилма - тохкама, проектни институташа оттаь Тольятти яхача города Генеральни плана эскиз могаьй.

Тольятти яха город дегIайоагIаргья Жигулешта кIал Волжски форда хозача йистошка. Из хьалъяр дувзаденна да автомобильни завод юллаш хиларца. Из — чехка хьалъю гIишло. 1972 шерага хIара шера 600 эзар гаргга автомашина арахеца йолаяла еза завод.

Город юлларгья йоккхача хьуна юкхе. Кизгахи бетонахи даь лакха цIенош, йоккха торгови центр, ресторанаши кафеши, театр, музей, кинотеатраш, наьк ху бассейчаш шийна чуйоагIа из застройка бIарг тIаотташ, дицлургдоаца города сурт хинна дIаоттаргья. Аланза даргдац укхаза лакхе а лохе а гIолла дехка сихха ваха йиш йола наькъаш, тоъам хилла машинаш лоаттае моттигаш, гаражаш хургхилар. ГIашлой лела наькъаш транспортни магистралех хьакъоастаду. Города центр йилла лаьрхIад водохранилища хозача набережне хьатIа а йоалаш. Берда йисте гIолла парк хургья дика тоаяь пляжаши лодкай станцеши а йолаш. Горожаний салаIа йиш хургья башха дикача дийхка хьунпарке.

Аьттув болаш оттаяь архитектурно планировочни структура хиларах Жигулешта кIалхара город, специалисташта хетачох, СССР хозагIча городех цаI хургья.

Экспериментальни хургья иштта Липецка керда район а. Моттигера металлургически завод шеръярца дувзаденна да из хьалъелга. Укхаза баха нах 350 эзар сагага кхоачаш алсамбаргба.

Завода 12 километр гаьна, водохранилищаи хьунаи юхxе хьахургья хоза нах чубаха корпусаш. Сиха лелача трамвайшеи автобусашеи ювзаргья город заводаца. Керда гIишлош хьалъяро торо хулийтаргья металлургий берригa дезалаш вахара дика аьттув болча квартирашка баха ховшабе, хозача, унахцIенача моттиге бахаргба уж. ХIара сага укхаза кхоачаргья 12 квадратни метр.

КхоалагIа экспериментальни город —Удачная. Из сов ший тайпара я: из е лерхI Якуте, даим гIор йоаллача зоне. ЛерхIаш да 300 эзар сага лаьрхIа бIарча комплекс хьалъе. СибарегIан бирсача хьалаша дIадехар дикагIа кхоачашдергдола гIишлош хьалъяра керда методаши нах чубахачеи общественнии цIеной ше къаьстта тайпаши хьадергда.

Нах чубаха цIеноши административни зданеши шоайла вIаши йийза хургья къайлача электрозIанараша йIоахъеча переходашца — галереяшца. Из бахьан долаш бахача наьха пайда эца йиш хургья микроклиматах, хьекха бирса дарзи цIувза шелали ца холуш. Галерейи чухнахьа шортта баьцовгIаш, тоъал йIовхал хургья, Iай а тIехьа костюмаш а йийха лела йиш хургья наьха.

Удачная яха город мехка Гаьнарча СибарегIа гIишлошъерашта эталон хинна дIаоттаргья.

(АПН).

КИЙЧЛУШ БА

Гаьнара воагIашше а бIарг тIаотт «Агитпункт» аьнна доккхийча алапашца даьча йоазоно. Из я Ачхой-Мартана № 2 йолча бархIерарча школе.

Безам тIабодаш да хьалтеха доахка плакаташ, хоза кийчъяь я къонача харжархочун уголок. Хьалтеха йоал агитаторий список, дежурства график агитпункта даьр а де лерхIар а довзаргда балха планага хьежача.

Агитпункте каст-каста харжархой вIашагIбетталу. Царна лаьрхIа укхаза сайренаш ю, лекцеш еш, беседаш ю, самодеятельни артисташа концерташ увттаду.

Л. НАДАЕВ,
хьехархо.

АГИТПУНКТ БОЛХ БЕШ Я

Номер кхоъ йола агитпункт я Орджоникидзевски юрта Совет чуйолча цIеношка. Цунна юхе гIолла тIехвоалаш теркам тIабода хоза кийчдаьча лозунгашта: «12 марта Нохч-ГIалгIай АССР-и РСФСР-и Лакхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а хоржамаш хул», «Советски хоржамий система — дунен тIа эгтара демократичнегIа яр», «Бенча тешам — эгтара лакхара сий», и. кх. дI.

Агитпункте да справкай стол, балха план, агитаторий дежурствай график. Истолаш тIа да газеташи хоржамий литературеи, кийчъяь я «Коммунистически идеологи — вай герз», «Вай гIулакхаш» яха стендаш.

Агитпункт кийчъеча доккха гIо дир Сунженски АТХ, колхозий юкъарча гIишлой управлене партийни организацей секретараша нн. Петрашинеи Павленкои, 916-ча наькъа участка начальника нов. Погореловеи.

Агитпункте болх беш ва 50 совгIа агитатор. Берригаагитатораш къаьст-къаьстача участкашка дIахьожабаь ба. Цига цар нахаца кхетама болх бу.

Шоай декхараш дика кхоачащдеш ба Сунженски колхозий юкъарча гIишлой управлене агитатораш Никофор Николаевич Войцюх, Орджоникидзевски сайрийна дешача юкъерча школа директор Лидия Гавриловна Гаврилова, юкъерча школа хьехархой Гусанов В. В., Мхитаран А. М., кхыбараш. Царна байзаб шоай участкашкара харжархой. «В. И. Ленин — КПСС-и Советски пачхаьалкхен хьаьяр», «Советски демократи лакхехьарча тайпара демократи», «Советски кхалнах — хьинаре коммунизм хьалъераш» яхача темаех шишша-кхоккха беседа яьй цар. Харжархошта дIайоввийт хоржамаш дара порядок, дунен халкъашта юкъера хьал.

Д. ТУМГОЕВ,

Боахама расчетах болх бара гIулакха йIаьхий опыт Iоаяьй Къилбаседа Кавказеи Российски Федерацен Централи Iаьржача лаьттай областийн дуккхача боахамаша. «Плани боахама расчети» яхача статья тIа план оттаяра опытах дувц Ставропольски края Георгиевски района Ленина цIерахча колхоза председатела В. Педченкос (колхоза парторганизаце секретарь В. Харин, экономист И. Шабанов).

Автораша дувц колхоза производственно-финансови план а боахама расчетах болх беш йолча подразделенешта производственни заданеш а увттаяра практиках.

Статья тIа иштта дувц къахьегамах мах телга вIаштIехьдаккхарах боахама расчетах болх беча хьалашка чакхдоахача гIулакхий цхьайолча кхыча оагIонех а.

Боахама расчетах йолча статья тIа дIадолалаь къамаьл дIахо хьош я «Толама ларде — специализаци» яха статья.

Чулоацам геттара дика болаш я «Тирка аьрда оагIорахьарча лаьттай проблемаш» яха геологоминералогически Iилмай кандидата Э. Запорожченкойи инженера-геолога Г. Дербиняненстатья. Автораша мадарра дувц, Тирка йистерча лаьтташта мелиораци ярах. Укхаза цун аьрда оагIорахьарча лаьттай даькъа тIа я Моздокана юххера Терско-Кумски канала чура хий дехка Наурско-Шелковской

IОМА А Е ЮКЪЕ А КХАХЬА ХЬАЛХА ЛАТТА ОПЫТ

система. Цу система магистральнии боахамашта юкъерчеи каналий дерригадIоахал 500 километрал тIех да. Цу системага гIолла хий дехк 40 эзар гектар хиллал долча лаьтта. Гуччахьарча каналашкара хий керттерча даькъе харшашка гIолла дехк.

Цхьабакъда, аьттехьа а бизза пайда эцаш дац хий дехкача системера хий. Сов чIоагIа шудуаш хилар бахьан долаш дукха хий дов. Фу де деза хий дукха чу ца дайитара? Цу хаттара укх тайпара жоп лу.

Эггара хьалха боkъонца кхоачашъе еза хих пайда эцара дисциплинеи хий дехкара режими. Йоачаш йолча хана кхашка кIезигагIа ахийта деза хий, лаьтта кIалхара хий боарамал лакхагIа Iайнна ца далийтар дукха. ШоалагIа-дале дукхагIа пайда эца беза догIан хьисапе хий деттара методах. Цо йиш хулийт кхом а беш хий ахийта. Цхьабакъда, Шелковской аренашкарча лаьтташка догIан хьисапе деттаж дола хий гурахьа-Iай лаьттах тIоадал чуйолийташ дехкача хица тар а деш мара детта мегаргдац.

Кхаш леладераштаеша могаю оаха «Лаьттан беркат совдоаха «рычагаш» яха Я. Зябкинеи Н. Дмитриевайи статья. Цу тIа хьех моллагIча участке дIаювш йолча культурага хьежжа лаьттан беркат совдаккхара химически элементех пайда мишта эца беза.

Гаргакхоачаш латт бIаьсти. Кастта кхашка арабаргба Дагестана къахьегамхой. Мишта дIаювргья хIамаш? Уж дIаера балхаш аьттув болашагIа леларгда бIаьстенга боахамаш дикагIа кийчлой: техника тоайой, фу кийчдой, саготагIа дола дуккха кхы тайпа балхаш чакхдоахе. Культураш дIаера болх толаме чакхбаккхара гIулакха боккхача лоархIаме ба механизатораш. Царех тийша да хIамаш дикеи шоай ханнахьеи дIайийна йоахилга. Мах кIезигагIа а бодаш хIамаш сихагIа дIаера техника кердадарех шерра пайда эца беза. Къаьстта хIамаш дIаера балхашта хетаяь дуккха рационализаторски предложенеш я журнала тIа кепатеха. ЦаргараIомалургда шо фу дIадувча кхаь сеялках латта эIы йоаца агрегат мишта вIашагIйолларгья, еррига агрегат цхьан сеяльщика лелае йиш хургйола управлене пульт оттае. Сеялкашка фу механически чу тоссарг хьа мишта еза Iомалургда шо. Из тайпа приспособлени шийнна хьае ховргдола чертеж а да хIара предложенеца.

Дуккха пайдаера хьехамаш да сомийи комсийи бешамаш лелаераштa. Чулоацаш дика болаш я «Сорташка хьежжа Iажаш баIар» яха статья. Цун автор ва Iилман болхло Ю. Фоченко. Цо дувц сорташка хьежжа Iажий гаьнаш яIара порядках а хьувкъама цо мел влияни ю а. Из статья ешалаш. Цо новкъостал дергда шоана сорташка хьежжа гаьнаш яIа Iомаделара.

Сомий бешамаш лелаерашта дика хьехамаш корадоагIаргда сомийи комсийи бешамаш лелаерий Справочника-календара тIара. Цу тIара уж Iомалургба, белгтала аьлча, калифорнийски щитовкаца къовсам мишта лоаттабе беза, айпаш хиннача гаьний хенаштеи тkъовронаштеи дарба мишта де деза, земляникана (комарашта) гIулакх мишта де деза, и. кх. дI.

ХIара нана хьакхийга 26 хурея яйтилга атта гIулакх дац. Хьакхарч лелае чIоагIа говза хила веза цу гIулакха. Ужжал хурскаш яйтара даькъе ше Iоаьча опытах дувц Краснодарски края «Хуторок» яхача колхозерча Калашникова Марияс. Цун опыт мишта а хьеже, цунах пайда эца шоашта.

Черсий-Балкхарой АССР Зольски района «Псынадаха» яхача колхоза зоотехника И. Озрокова «Ах Iа юхедисад» яхача статья тIа дувц доакъараш кийчдареи хьайбашта дехкареи опытах.

ЧIоагIа лоархIаме статья я Дагестана Шамхальски шурий-баьцадарий совхоза керттерча зоотехника Р. Магомедова язъяьр — «Биззача маьхерча рационашца». ГIулакхах дика кхеташ дувц автора шоай боахаме Iаьсий мишта кхеду. По керттера уйла тIайохийт кагий долча хана Iаьсий кхабара гIулакха.

Шамхальски совхоза хьайбаш лелалерий опыто хьех, Iаьсий лазарех кIалхара мишта доахаргда, дулх дукхагIа тIа мишта деттадолийтаргда а унахцIена Iаьсий хьал мишта кхедергда а.

Кхашкарчеи фермашкарчеи дуккхача къахьегамхошта хьашт долаш хургйола дуккха кхы тайпа дика чулоацам болаш йола статьяши корреспонденцеши я журнала тIа. Еша «Къилбаседа Кавказеи ЦЧО-и юртбоахама производство» яхача зональни журнала февральски номер. ГIалат доврглац шо. **С. ЧЕРВОНЫЙ.**

Ховш да бIаьстан кхашкара балхаш деча замалахьа механизатораша шин сменах болх бергболаш гIулакх вIаштIехьдаккхар мел лоархIаме да. Цу тайпара бIаьстан кхашкарча балхашта кийчо яра боккха теркам тIабохийт Урус-Мартана района «Гехинский» яхача совхоза кулгалхоша.

Совхозе хьайийлача механизаторий курсашка дешаш ба хIанз ткъаь цаI саг. Дукха ха ялалехьа трактористий, комбайнерий аттестаташ хьаьцаргда цар.

Гаьна ваха везандар хьехархой лаха а. Курсашка дешачарна хьехаш ба совхоза специалисташ, говзагIа бола механизатораш.

Сурта тIа: совхозе хьайийлача механизаторий курсашка хьехаш ва централи мастерской заведующи Беноев Мухьмад (аьттехьа). Ший дешархошца А. Эльжуркаевца, Х. Закриевца двигатела регулировка яра практически занятеш дIахьош ва из.

В. Викторова сурт.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМАШ

Дика чакхдаьккхар тха боахама хьайбаш леладераша пятилетка хьалхара шу. Дуккха тIехкхоачашйир пачхаьалкхенга дулх, шура, тха, фуаш дохкара шера план. Къаьстта белгалбаьлар доярказш. Цар шера план кхоачашъярал совгIа тIехкхоачашдир шоаш тIайийца лакхара социалистически декхараш.

Ше гIулакх деча хIара Iаттагара 2910 килограмм шура яькхар комсомолка Брудникова Марияс, Гребенченко Валентинас — 2844 килограмм.

Бугаев Николаеи Усманов ТIапсеи кулгалдеча жа леладеча бригадай коллективашта коммунистически къахьегама цIераш еннай.

Царел тIехьабисабац хьакхарч лелаераш. Планах дулха 1500 хьакха кхаба езача 2338 хьакха кхаьбай цар, пачхаьалкхенга дулх дохкара план 153 процент кхоачашйир.

Юбилейни шера балха темпаш лохца яра боккха теркам тIабахийтар тха хьайбаш леладераша помещенеш йIохъяра, кхаш леладерашеи механизаторашеи мела дитанзар доакъар Iалашделга. Зехьа дайнадац цар хьийга къа. Дика Iангара доалаш латт колхоза хьайбаш, коа тIара оалхазараш.

Хьайбаши хьакхарчи лелаераша шоай кулгашца хьалхкейир свекла, ябакхаш, силоса лаьрхIа хьажкIа. Укх шера Iана кийчо еш 215 тонн комбинированни силос Iалашйир хьакхарч лелаераша. Иззал силос цIаккха а Iалашъяьяц цар. ЦIаккха ца хиннача тайпара хьинар совдаьккха къахьегаш ба хьайбаш леладераш укх шера.

Хьакхарч, хьайбаш, коа тIара оалхазараш дика Iангара лоах, уж дикача доакъарца кхоаб, халданза бардеи ишкеи лоаттаю.

Iайн бIаьстан юхьеи жа дахкара кийчо яьй жа леладераша. Цу гIулакха йоккха цхьа кашара хьалъяьй, хIаьта йолаш яраш ремонт а яь, йIоахъяьй. Къаьстта дика йоакхо еш ба жа - Iуй Бегян Шаган, Науменко Александр.

Хьайбай продукташ дукхагIа яхарал совгIа хIанз дукхагIа теркам тIабохийт хьайбаш леладерашеи специалисташеи уж яхарга дIалодар лохдара. Цудухьа хьайбай боахамерча халагIа долча балхашта дукхагIа механизаци ю. Механически детт доахан, болх беш я пхи бIаь етт бетта «карусель» яха установка, цу гIулакхо дуккха аттача баьккхаб дояркай болх. Иштта механизированни да кхыча фермашкара балхаш а. Масала, хьакхарч кхоабача ферме керда откормочни корпус хьалъяьй. Автопоилкашка механически хьачудайт хий, доакъар кормораздатчикашца дIадул. Асфальт йиллача шаьрача уйтIара кхо шийн тракторацаIотетте атта арадоаккх тракториста Банченко Сергея, цул тIехьагIа хица цIенъю. Цу корпусерча шиъ-кхоъ эзар хьайбана гIулакх де лоархIаву кхо саг.

Шурий-товарни фермера ленточни транспортер эргаьккха тоаяьй. Хьалха лафетаца дIаувзар фермера цIала. Из болх беш хулар массехк саг, трактораш, лафеташ, хIанз уж кхыча балха мукъаьннай. Корпуса юхера 200—300 метр йолча кхо лоаттадеча турбашка гIолла дIаух доаханна кIалхара цIала.

Цу дикача гIулакхо торо хилийтай корпусашкеи царна гоннахьеи даим цIено лоаттае.

Лийнахьи буси ши тонн йолча баьцех хьоар доаккха цех хьалъяьй оаха. Укх Iанна кийчо еш хьакхий хурскаштеи Iаьсаштеи люцернах даьккха итт тонн хьоар Iалашъдир оаха. Цул совгIа укхаза чакхъяьхар гидуаргий кийнаш. Укх юбилейни шера кхы а лакхлургья цун къахьегама овсарле.

ЧIоагIа дог раьза хинна тIайийцар тха боахама хьайбаш леладераша «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дузара кийчо ярах» бола КПСС ЦК соцам. ХIана юбилейни шера сийна къахьегама вахте эттача цар дерригга низаш хьайбай продукташ дукхагIа яхара тIадахийтар. Укх шера пачхаьалкхенга 2900 хьакха, 550 бежан дохка, хIара Iаттагара 2300 килограмм шура яккха, хIара яккхача котама тIехьара 130 фуъ гулде, хIара бIаь жийна тIехьа 110 Iаьхар кхебе лаьрхIад цар.

Цу хьанъе соахка гурахьа денз дукха даьд хьайбаш леладераша.

ХIара беттача Iаттагара 208—220 килограмм шура яькхай дояркаша Бондарь Татьянас, Карпюк Аннас, Максимова Марияс, Прудникова Марияс, кхыбараша.

Хьайбашта доагIача тайпара гIулакх деш дулх даккхарга дIалодар 4 процент, шурийга — 5 процент лохде лерхI оаха укх шера.

ХIанзале пачхаьалкхенга 125 эзар фуъ дехкад коа тIара оалхазараш леладераша.

Юбилейни чотах январа хьалхарча декаде пачхаьалкхенга 679 центнер хулаш йола 750 хьакха еккай, хIаьта кхы а йохка кийчъеш 300 хьакха я хьакхарч лелаерий. Пачхаьалкхенга дохка 700 бежан кийчдаьд доахан леладераша.

Юбилейни шера тIайийца лакхара декхараш кхоачашдара овсарле къахьег хьайбаш леладераша.

А. САУХИН,
Сунженски района, «Победа» яхача колхоза керттера зоотехник.

ТХОГА ЯЗДУ

ШИН СМЕНАХ БОЛХ БУ ФЕРМА

ДIалахача шера декабрь бутт бовш латташ шин сменах болх бе йолаелар Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза 1-гIча отделене ферма. Кердача балха системах баьнна пайда хIанз къаьгга гуш ба.

Цкъа-дале, дийнахьа ворхI сахьата мара болх бе безац дояркай а скотникий а. Из бахьан долаш юхейиса ха цIагIа салоIаш йоаккх дояркаша. ХIанз цар йиш я цIагIа эшачунга хьажа, клубе аха, шийна товчча бесса салаIа. ШоалагIа—дале совбоал ферма луш бола пайда а. Шин сменах ферма болх бе йолаелча гIоне баьнна пайда хьахьокх укх масала.

Бетташ 20 етт лелабора ферме къаьнагIа йолча доярка Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутата Бердар Аннас, иззал доахан дар къонача доярказа Каладкая Аннайга а. Шин сменах ферма болх бе йолаелча цар ши Iул вIашагIтехар. Иштта барт болаш къахьега йолаелар ши доярка. ХIара кIира массаза доал сменах хувцалу дояркаш. Механизированни дойкаца детт укхаза доахан. Цу гIулакхо торо хулийт дояркай къахьегам аттача баккха, шурийга дIабода мах лохбе.

Укх шера январь бетта яьккха шура соахка цу бетта яьккхачул 47 килограмм совгIа хул.

Цул совгIа балха овсарле а материальни стимул а лакхлу дояркай. ДикагIа лоаттаду цар хьайбашта гIулакх. Шоайла дага а бувлаш продукци дукхагIа яккхареи цун дикал лакхъярей наькъаш лех. Дика новкъостал ду балха опыт йолча доярка Бердар Аннас шийца болх беча къонача дояркана Каладкая Аннайна. Цунца болх бе йолаелча гIоне дукха кердалар дайзад Каладкайна. Шинна доярка алапеш а лакхденнад. Укх шера январь бетта баьча балхах 101 сом хиннад цар.

Къаьстта аттача баьннаб са къахьегам, — йоах доярка Бердар Аннас, — ферме механизированни доахан детта установка оттайича гIоне.

Ферме хиннача хувцамаша дог гIоздоах кхыча дояркай а.

М. МАХМУДОВ,
С. ХАДЖИЕВ.

КАРАГIДАЬННАРАША ГIАДДУГ

«Красный молот» яхача завода машинашъераша эггара хьалха планированеи экономически стимулированеи кердача системага а баьнна дика чакхдаьккхар дIадаха шу. Соахка красномолотовцаш планал совгIа Даьхенна елар 745 эзар сома маьха мехкдаьтта оборудовани. Балха юкъе организационно-технически мероприятеш кхахьар бахьан долаш коллективо кходир 320 эзар сом. Дерригагулдаьча ахчанна юкъе 170 эзар сом гаргга ахча алхха механизаторашагулдаь дар. Доагори электроэнергии кIезигагIа дIаахийтарах кходе йиш хилар 21,7 эзар сом.

Цу дерригане вIаштIехьдалийтар материально совгIаташта лаьрхIа йола фонд хьалъеи производство шеръеи, социально-культурни мероприятеш дукхагIа чакхъяхеи. ХIаьта хIанз машинашъераш шоаш шера баьча балхага хьежжа совгIата лаьрхIа ахча эцаш ба, из да 178.898 сом. Шоашкара доагIар завода дIа а луш болх баьча болхлошта алапел совгIа ахча лургда, хIаьта из ахча кхоачаргдоацараш ба балха тIа къахьегама дисциплина телхаяьраш.

Пятилетка хьалхарча шера толамаш доггIоздоахаш да. Январь бетта программа кхоачашъе а вIаштIехьдаьлар красномолотовций. Бетта программа эггара хьалха кхоачашъяьраш чон лоаладераш ба, цар из ханал кходи хьалха кхоачаш а йир, планал совгIа итт тонн совгIа лоаладаь чон а делар.

30 январе цхьа ди хьалха план кхоачашъйир сталелитейщикаша, инструментальни металлоконструкторски, ролико-втулочни эIанарий цехий коллективаша. Коммунистически къахьегама цIи лелаеча цехо, Советски Iаьдала 50 шу дузача ден сийна яхье йоалаш тIайийца декхараш дар беттбетта нормал совгIа 2 эзар авено яла. Январь бетта цар еннараш шоаза дукхагIа яр. Кхыча болхлошта хьокхам а луш дика къахьег укхаза слесарь-сборщик волча Таташев Лечас, прессовщикаща Богдасаров Сергея, Гумницкий Тимофея, сверловщицалла болх беш йолча Неговелова Валентинас, кхыбараша.

150—200 процент норма кхоачаш а еш болх бу укх деношка цIаста пхьарий Акатовский Ивана, Бехтера Якова, Фучаджа Петра, Ковалева Василе, Нациев Владимира бригадаша. Укх деношка № 12 йолча цеха слесара Комаров Анатоле тIайийца декхараш дар «пхе шерара план — кхаь шера кхоачашъе», хIаьта участка коллективо вIашагIделлар хIара денна ворхIлагIа сахьата беш бола болх Октябра фонд лаьрхIа бе. Ерригаш хIана яц аьнна бригадаши участкаши, сталелитейни цеха стерженщикашка хьежжа яхье яьннай «Советски Iаьдала 50 шу» яха цIи яккхара.

К. ТИМОФЕЕВ.

ДИКА КЪАХЬИЙГАД

Дукха ха йоаццаш хилар профсоюза линейни комитета конференци. Магистральни газопроводий Грозненски управлене коллективо пятилетка хьалхарча шера баьча балха итогаш йир цо. Газа транспортировкеи реализации яра шера задани кхоачашъяьй 100,5 процент. Социалистически яхье толамаш лахарах газови промышленноста Министерстваи профсоюза ЦК-аи кхоалагIа премий хьожаяьй управлене коллективана.

Дика чакхдаьхар къахьегамхоша Моздокскии Невиномысскии компрессорни станцеш шеръяра балхаш. Йистейоалаш латт Рождественке хьалъеш йола компрессорни станци а.

Дика латт укхаза рационализаторски гIулакх а. Хьаеннача 381 предложенех соахка балха юкъейихьар 351, цар баь пайда 98 эзар сом ба.

Коллективо доккхал ду шоаш даьхача толамех, хIаьта уж кхы а дикагIа хилийтара хьинаре къахьегаш а ба.

Ш. ПЛИЕВ.

БОЛХ ОВСАРЕГIА ХУРГБА

«Грозэнерго» централно-ремонтни механически завода коллектив № 3 йолча теплоэлектроцентрала котлоагрегата реконструкци еш я. Из ду яьх йоахка турбаш кIезигагIа йIохьялийтарах, хIаьта цунга хьежжа котлоагрегато бу болх овсарегIа хилийтарах. «Грозэнерго» котельни группа кулгалхочо Копанев Иван Ивановичеи инженерно-технически болхлошеи яьча расчетах йир котлоагрегата реконструкци. ХIанз котлоагрегата реконструкци яра балхаш даь дала доахк. Из болх беча дика къахьийгар Разувай Николаи Цатурова Анатолеи бригадаш. Денна задани 150 процент кхоачашъю электросварщикаша Неказаков Ивана, Тихонов Анатоле, Краюшкин Василе, иштта кхыбараша.

Х. СУРУДЖАНЦ,
Грозэнерго оператор.

СИХА А ДАРЕГIА А

Февраль бетта духхьала цхьан кIирагIа ши эзари ах эзари сом пачхаьалкхен ахча ходаьд «Старогрознефть» НПУ кIоарга бурув деттача конторера А. С. Гребнева кулгалдеча бригада коллективо. Электроэнерги, реагенташ кхомбеш лелаю бурувдеттараша, темпаш лакха я. № 669 йолча тохкама скважине болх беш ба бурувдеттараш. 2200 метр кIоарга Iочуяхийтай 12-дюймови колонна.

Хьокхаме къахьег нн. И. Ф. Баскаков, Г. И. Епифанов керте латтача сменай коллективаша. Дика совгIат кийчду цар Октябра дезача цIейна.

А. ТИЩЕНКО,
прораб.

КХЫ А ДИКАГIА БОЛХ БЕ ДОГ ДОАГIА

Тха Кирова цIерахча колхозе дукха ба говза жа леладераш. Берригача жа леладераша вIашагI а кхийтта лаьрхIар сох воккхагIа вола жа-Iу ве аьнна. Тха жа леладерий бригада цхьан дезалах латт. Жа-Iун гIончаш—са вежарий Кубанаев Аджигаитори Аджабайрамов Султахани ба, тхоца балха я са сесаг Кубанаева Казипат. Цхьабакъда, тхона массанена а хьехар деш, оаха ладувгIаш ва са да Кубанаев Булат.

Тха тхоай къахьегама толамаш лакха хилара боккхача лоархIаме да тха бригада дезал барттайна хилар, говзамеча жа-Iуно, тхоай дас, беча хьехамах оаха пайда эцар. Ши-шегIа хиннадац оаха даьха толамаш — ерригача гуйранеи Iанеи замалахьа цхьаккха а устагI тIера баьннабац оаха леладеча жена.

Август бетта Iохарий жена тIехьара къоаста а даь Iулаш вIашагIтохача замалахьа тха бригадана тIа чIоагIбир 736 жий. Жа хьа а ийца болх бе дIадоладелча а дукха хилар де дезараш.

Пхийтта шу да аз жа-Iу волаш болх бу, хIаьта зехьа дайнадац аз хьийга къа. Жа-Iуй говзал караерзаярал совгIа техник-осеменатора говзал Iомаяьй. Жена искусственни осеменени еча замалахьа кхычахьара веха везаш хилац техник-осеменатор. Тхоай колхозе из болх аз бу дикъ шу да.

Цхьа бутт ха йисай деррига жа дахка доладала. Цхьабакъда, жа дахкара сезона дика кийчо яьй оаха хIанззе а. Тхоай низашца ерригажа чудоахкаду помещенеши ферма кови кхалажах цIендаьд оаха, лаьттан лакхехьара тIоа юхаьхкаб жа дахкача помещене чуреи ерригача кашараштa чуреи, жа дахкача помещене чу Iохарий чудоахкаде цхьа бIаь клетка оттаяьй, цул совгIа хIара кашара чу йолаш хинначарел совгIа ткъо-ткъо Iохарий чудоахкаде клетка а оттаяьй. Массайолча помещенешка кIираш техай. Базаш чу, помещенешка, ферма коа — массанахьа а дезинфекци яьй. Жа дахкача сезона кийчъяра данза дисар — массайолча помещенешка ча диллар. Из де дукха ха эшац.

Эрий тIаьннача баьц тIа дIалаьхка даьжад аьнна ца дуташ хьажкIий силос ехк оаха жена Iана замалахьа. Дахка дезденнача жена цул совгIа кхоккха бIаь грамм мукха ишкел. Кхоачам хиллал Iалашдаьд оаха минеральни доакъар а. Фермана дукха гаьна йоаццаш артезиански гIув яккхаро йиш хулийт мичча хана а жена керда мела хий лоаттаде.

ТIехьа тIайоагIача хана де дезараш дукха а бехктоkхаме а да. Из дика кхетадарал совгIа де мел дезар толамца кхоачашдергда тха коллективо.

Тха бригада лакхара социалистически декхараш тIайийцад Советий Iаьдала 50 шу дузача юбилейни шера. ХIара бIаь жийна тIехьара бIаь пхийтта Iаьхар хьакъоастабе, хьакъоастадаь Iохарий цхьаккха а тIера ца боалийташ хьалкхеде. Цул совгIа, тха коллектива членаша дош деннад Iохарий жена тIехьара къоастадеча хана хIара Iаьхара дозал юкъера лаьрхIача 25 килограмм хилийта, хIара устагIап тIера пхиппа килограмм тха даккха.

ТIайийца социалистически декхараш кхоачашдара деррига хьалаш да тха коллективе. Хьалъяьй жа чулоаттаду дика помещенеш, болхлошта еттача кирпишках цIенош даьд. Ерригача кашарашка жа дахкача помещене, наха чуIе даьча цагIа, электрификаци яьй.

Боккхача лоархIаме да балхах мукъача хана салоIар вIаштIехьдоаккхилга. Газеташ язлу оаха, радиоприемник оттаяьй. Боккха салоIам хул тхона балхах мукъа долча хана керда газеташ дешарах, тIеххьарча хоамашка ладувгIарах.

Е. КУВАНАЕВ,
Шелковской района Кирова цIерахча колхоза воккхагIа вола жа-Iу.

ТОЛАШАГIЧАРНА — СОВГIАТАШ

МОСКВА, 14 февраль. (ТАСС корр). Трактораши юртбоахама машинаши а еча Министерства коллегеи машинашъяра болхлой профсоюза Президиумои шоай цхьана хиннача заседане итогаш йир дIадахача шера йиълагIча квартале Министерства предприятеша лелаьча ерригсоюзни социалистически яхьа.

СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара-кара тела ЦIе байранхаш хьожаяьй Владимирскии Волгоградскии тракторни заводий, Таганрогски комбайнови, Ногински топливни аппаратура, «Гомсельмаш» яхача заводий коллективашта.

Министерстваи профсоюза ЦК-аи карара-кара тела ЦIе байранхаш хьожаьча ворхI предприятена юкъе я: Винницки агрегатни, Онежски тракторни, «Ростсельмаш» яха, ташкентски «Ташавтомат» яха, Одесски машинаш ю заводаш.

Хьалхара моттигаши ЦIе байранхаши яьхача коллективашта иштта ахчан премеш а лургья.

ШоллагIеи кхоалагIеи моттигаш лийцар Министерства 25 предприяте коллективаша.

ДИКАГIЙОЛА НАЬКЪИЙ УЧАСТОК

Наькъий участка автонаькъаш тоадареи дахкареи производственни база «Червленни» яхача станице я. 1966-ча шера планах № 505 йола наькъий участок декхарийла яр Кеньюрт-Терское, Кеньюрт — Надтеречное, Бочагирово — Сарсака яха гравеца нийсдаь наькъаш дахка. Ахчан лоархIам бича 191,5 эзар сома маьха наькъаш дар уж. ХIаьта участка болхлоша даьхка наькъаш 236 эзар сома маьха да. Толамца чакхдаьккхад республикански наькъашта юкъереи капитальнии ремонт елга а. Асфальтобетонаца тоа а деш планах 2 километр мара йоацача 2,4 километр наькъашта капитальни ремонт яь баьннаб, юкъера ремонт яьй дIоахал 18,3 километр йолча наькъашта, из хул планал совгIа 2,3 километр.

Наькъаш тоадара еррига план а гIехкхоачашъяьй участко. Наькъаш тоадара балхаш планах лаьрхIачул хьалха даь дахара бахьан да, балха юкъе лелаю машинаши, кхыйола механизмаши дика тоаяь хилари, массайолча подразделенеши, участкаши барттайна къахьегари.

Дика толамаш даьхар наькъашта капитальнии среднии ремонт еча ДРП № 2 йолча коллективо. Сихеи дикеи болх барца белгалбаьлар укхаза грейдерист Лабзеев, автогрейдеристаш Г. Е. Андрюнькин, М. Исраилов, С. К. Пономарев, машинист В. И. Филипченков, кхыбараш.

Наькъаш дахкареи тоадареи управлене участкай болхлой социалистически яхье а баьнна къахьегаш ба. № 505 йолча наькъий участка профсоюзни организаце дика гIо дир болхлошта юкъе социалистически яхь йоаржаеш, каст-каста ший заседанешка баьча балхий итогаш йора местни комитето. Иштта дукха балхаш дир местни комитетои партийни организацеи болхлой культурни салоIам дика вIаштIехьбаккхара. 1966 шера даьча балхий итогаш яьчул тIехьагIа № 505 йола наькъий участок хилар ЧИАССР Наькъий управлене хьалха латтача боахамашта юкъе.

Советски Iаьдала 50 шу дузача шера хетадаь лакхара социалистически декхараш тIайийцар автонаькъий болхлоша, 11 бетта план Октябра 50 шу дуза ди тIаккхоачаш кхоачашъе лаьрхIад цар. Шоаш тIайийца декхараш кхоачашдара чакхъяха еза мероприятеш белгалъяьй инженерно-технически болхлоша, хIара болхлочун ше беча балхах бола бехктоkхам лакхбаьб. Укх шера эггара хьалха ремонтера арайоала машинаш хургья гарантийни паспорташ а долаш.

Пассажирий хьашташ а дакхлургда, юбилейни дата тIаккхоачаш планаца йоаиаш хьалъе лаьрхIай 2 пассажирски павильон, иштта Советски Iаьдала 50 шу дезача денна хетаяь болхлоша «Червленная» яхача станице дIайогIа лаьрхIай дIоахал 0.5 километр йола памятни аллея, асфальта никъ а булларгба цига.

А. КОРОЛЬ,
№ 505 йолча наькъий участка керттера инженер.

ДИКАГІА БЕРГБА БОЛХ

Тха районе болх беш культура цІа, юрташкара 10 клуб, 17 библиотека, автопередвижной клуб, кхыйола учреждениеш я.

ДІадахача шера парте XXIII-ча съездан КПСС ЦК Пленумийн решенешка хьежжа белгалдара болх баьб цу учреждениеша наха культурни эстетически кхетам балара гІуллакха. Соахка культпросветучреждениеша баьча балха белгалдара башхало яр цар партийни, профсоюзни, комсомольски кхыча общественни организацешца айхха бувзам лоаттабар. Царца цхьана культпросветучреждениеша беседаш яьй, хозийташ кепайоазон тІара хІамаш дийшад, докладаш яьй, лекцеш йийшай, сакъердаме сайренаш яьй, тІемийн къахьегамен турпалашца, 20—40-ча шерийн комсомольнашца вІашагІкхеташ моттигаш яьй. Тайп-тайпарча темаех лаьца 563 лекции доклади йийшай, хозийташ 806-зза кепайоазон тІара хІамаш а дийшад. беседаш а яьй партеи правительстван решенеех лаьца.

Библиотекаша книжкай выставкаш увттаьй, книжкаш дешарий конференцеш яьй, цхьанцадоль книжкаш дувца уж вІашагІбийттаб, керда газеташи журналаши кхихьад производственни участкашка. Библиотекай болхлоша кхашка а фермашка а 28 цІе уголок кийчяьй, 205 плакати лозунги, 421 «молни» арахийцай.

Болх къаьстта а дика вІаштІехьбаьккхаб нов. В. Волкова заведующи йолча Наьсарен районни библиотека. Цига каст-каста хул книжкаш дешарий конференцеш, кердадараш дувцаш сайренаш, боккха болх бу КПСС XXIII-ча съезда решенеш пропаганда еш, коммунистически уйлаца кагирхой хьалкхебеш. Масала, дукха ха йоаншаш писатела А. Бокова «Шийбийса» яхача книжкана хетаяь дешарий конференца йир автор ше а юкъе волаш.

ХІара денна шоаш беча балхаца хІара дезалга книжка кхоачашле гІерт дуккха кхыйола юрташкара библиотекаш а, масала, Экажкъонгий-Юртара (зав. нов. Л. Чилиева), Яндарера (заведующи нов. Л. Котикова), ГІаьзе-Коара (заведующи нов. С. Муталиев), кхыяраш.

Белгалдара толамаш даьхад А. Мальсагов заведующи а волаш дІа-юха лелача автоклуба болхлоша а. Ха мичча бесса латте а — йоачан а йІовхал йолаш, — балха ха чакхъбьннаяр аьнна доацаш, халонаш ца къовсаш гучаювлар цар машинаш таьнарча бригадашка, фермашка, лоам даьжа даха доахан долча лаьгІенашка, производства кхыча участкашка. «Знание» яхача обществерча лектораша цхьана автоклуба болхлоша Іалаьмате дукха лекцеш йийшай, ши бІаь совгІа кинофильм хьекхад, беседаш яьй, культура Щенойн клубийн агитбригадашца цхьана концерташ увттадаьд.

Дуккха хІамаш эргадьннад Наьсарен-Вокзалерча музыкальни школа балха тІа а. Капитальни ремонт а яь гоажый здани, эшаш йола музыкальни инструменташи литературеи йийцад, цу даькъе фортепьяно, кхо баян, каьхата пандар. Опыт а йолаш хьехархой дика кадраш я школе, царна юкъе ба вайнахьа межкарий М. Яндиеваи, М. Инаркиеваи. Нийсса ахаш хІана хиннабаш аьнна дукхагІа хинна школера дешархой, хІанз 70 гаргга сагIа вагІа цига деша.

Сакъердаме дукха постановкаш увттаьй Халкъа театро. Дуккхача актаех латта ши пьеса оттаьй: Базоркин Идриса язъяь «Тамарей» И. Соболева язъяь «Разведчикаши». Уж толамца чакхъяьннай вай республика дуккхача районашка, г. Грозне, вежарашха йолча ХІирашкахьа.

ХІанз репертуарки план чІоагІъяьй, болх тоабаьб художественни совето. Советски Іаьдала 50 шу дузадя хьатІакхачалехьа халкъа театро лаьрхІад И. Базоркина «Сатоссаш» яха пьеса сцена тІа оттаергйолаш кийчъе.

Культура ерригача учреждениешка хала беззача боарам тІа йоаккхаш латт гойтара агитаци. Школашца цхьана берийн школьнин мероприятеш чакхйоах. Хьалхара толамаш даьхад художественни самодеятельность дегІайоалаяра даькъе: вІашагІъеххай массаза болх беш йола кружокаш, нах хьахержаб. Дикка болх бу керда цІейши обрядаши юкъехувлаш. Масала, районни культура Щено паспорташ, комсомольски билеташ далара хетаяь сайренаш яьй, безбеш накъабоах Советски эскаре болха кагирхой, халкъий доттагІала сайренаш ю, кхетам балара гІулакхна боккхача лоархІаме йола кхы тайпа мероприятеш чакхйоах.

Цхьабакъда, цу селларча дикача хІамашта нийсса кхоачамбоацараш а да тха района культучреждений балха тІа. Гаргакхоачаш даь Советски Іаьдала сийлахьа юбилей — Октября 50 шу дуза-ди, цудухьа тха декхар да карадувлийтан теркал ца деш дисан уж хІамаш юкъера дІа а даьха. къахьегамхоша дІадеха культурни гІулакхаш дизза кхоачашдар.

Тха керттерча кхоачамбоацарех цаI да нах бахача цхьайолча пункташка культура учреждениеш ца хилар. Клубаш яц Дашлакъий-Юрта, Наьсар-Керте, ГІаьзе-Коа, пайдана доацача, тишача цІеношка готъенна йоахк Экажкъонгий-Юртара, Пхьилекъонгий-Юртара, Яндарера, Долакха-Юртара клубаш. ДукхагІа йолча юрташка хьалъе эзаш я керда типови клубни помещениеш.

Укх шера Наьсарен-Вокзале хьалъе лерхІ дуккха нах чухошаш зрительски концертни залаш, библиотека, спортивни комплекс, кхыяраш а йолаш йола культура Дворец. Совхозаша клубаш хьалъе лаьрхІад Экажкъонгий-Юртеи Пхьилекъонгий-Юртеи. Халахете а, культура учреждений балхах дош хеташи цунна теркам тІабохийташи дац района боахамаши предприятеши, культучреждениеш хьальеча дакъа лацац, лоадлахарча Сунженски районе из деш хилар шоашта ховшшехьа а. ХІаьта республика культура Министерства гІолла а районни бюджета чотах а хьахийна ахча вІалла тоъаш дац. Районе тоъаш яц инвентарь, инструменташ, костюмаш, оборудовани, кхыяраш.

Района культура учреждений болх тоабара эггара чІоагІагІа новкъарле еш дола гІулакх да грамотни, квалифицированни кадраш тоъаш ца хилар, хІаьта я массехк шу да культура Министерства уж специалисташ районе балха ца боахкийта. Культура отдело соахка моттигерча кагирхоех республикански культурно просветительни музыкальни училище деша вахийтав 5 саг. Культучреждениешкара ворхІ болхло заочно дешаш ва. Специалистий квалификаци лакхъяр духьа культура районни отдело семинараш ю, культпросветболхлой даим курсашка ухийт, кхыйола мероприятеш чакхъйоах.

Цхьабакъда, цу дерригане а кхоачамбац хано дІадехарашка хьежжа культура боарам лакхбара. Геттара кІезига ю районе тематически сайренаш, вІашагІкхетараш, дуккхача наха дакъа лоаца кхыйола мероприятеш. Книжкай фонд эІамига я библиотекашка, тесса дитад памятникаш, йишъялейтай тІемаш лаьттац исторически событеш хиннен моттигаш. Художественни самодеятельноста кружокаш йоацаш клубаш я, цу даькъе цхьадола толамаш даьхадале а, района общественни организацешка бувзамаш дац, хІаьта долаш дараш а эсала да. Уж дерригa кхоачамбоацараш дІадаха а тховшта мамогта культура учреждений болх тоабе а лерхІ оаха.

Цхьабакъда, оаха Іаьяха лерхІаши дІаяха езаши йола уж халонаш тІалатте а. Октября юбилейна чуйнна кийчо еш я района культура учреждениеш: репетицеш еш я художественни самодеятельноста. Халкъа театра коллективаш, тІагІертта къахьег библиотекашеи культармейцашеи.

А. БЕКОВ.

Наьсарен района культура отдела заведующи.

Города тІа бІаргагу кранаш. БІаьш азараш квадратни метраш хула моттиг йола наха чуІе керда хьалду цІеноши хІара шера — цу сухалашца дегІаухаш латт тахан Баку.

Н. Игнатьева сурт.
ТАСС фотохроника.

ИЗОТОПАШ—ДІАЯХАЧА ЗАМАНГА ДОДА ТАКА

Нийсача Іилма белгалонаш тІа-тІа дукхагІа гучаювл геологех. Охкамий керда моттигаш хьалахар духьа лаьттан чецаш тохкараштa ха деза пайданера охкалаш малагІча хьалашка хьахиннай.

Іалаьмате чоалхане гІулакх да Лаьттан чений кІоаргаленашка, селлара йІаьхача хана хулаш йола событеш Іомаелга. Изотопни метод Іомаяьй хІанз Іилмахоша. Минералашкареи породашкареи, мехкдаьттацара а Іалама газашцара а коралаьд даьшхачул тІехьагІа цар дІаяхача хана духтІавоаккхаш дола йоазув. Из йоазув да химически элементий яйгачеи езачеи изотопий соотношени. Цхьабакъда, уж Іоеша ха деза, тІаккха мара духтІавоалалургвац пайданера охкалаш хьахилара историска.

Геологена юкъе пайда мишта эца йиш йолаш я стабильни изотопаш? Дуккха химически элементаш, масала, кислород, сера, углерод бокъонца цхьатара йоацача атомех ца а латташ, ядра дозалга хьежжа екъалуш йолча атомех латт.

Ядрай массана юкъера юкъ дукха бе-бе ца хилар бахьан долаш элементий изотопаш къоастае Іалаьмате хала да. Физически химически лабораторешка Іомаяьй стабильни изотопий температура, давлени, сухал, изотопаш Іалама веществашка, масала, рудашка, царна гонахьарча породашка, породаш хьахулийташ долча маркхалашка мел екъалу хьожаш бокъонца нийса бустамаш даьхал.

Цхьана вІашагІкхийтта ужжал знанеш йолаш болча Іилмахошка йиш я лаьттан чкъора юкъе хулаш йолчей зем боаккхаш долча изотопаш екъалара тІавутгачеи процессашта духтІабовла. Масала, руда хьахулча ханара температура меллай ха йиш йолаш да, вешта аьлча, минерализацена духтІавоаккхаргволаш йола белгалонаш лаха йиш я. Изотопни методага информаци, цхьаккха тайпа кхыча способашца эцалургйоацаш йола информаци йоалалургья лаьттан чкъора юкъерчеи планетий кІоаргаленашкарчеи лоаттамах а процессех а.

Геологена юкъе къаьстта а атта я кислорода изотопаш: дукхалга диллача вай планета веществах 90 процент хул кислородах, кхыча элементашца химически ювзаялар атта хул цар, хІаьта, юххера а, лаьттан чкъора чу хулча геологически процессашка дика дакъа а лоац.

Гаьнна хьалха дІаяхача хана яьхача тІехк йоацача садоахкача хІамай чкъорашкарча кислорода езачеи яйгачеи изотопий соотношенеш йистарца цу замалашкахьа климат мишта хиннай хоалургда Іилмахошта. Кислорода изотопий новкъосталца температура меллай хов чакхса доагІа кварца кристаллаш шийна чухьа хьахулаш долча лаьттан чкъора кІоаргача зонашка. Царга гІолла зув лаьла магма шел мишта лу а тайп-тайпарча минералашта минерализаци мишта хул а.

Уж дешаш дийнар Москве, Вернардске цІерахча СССР Іилмай Академерча геохимеи аналитически химеи Институте хиннача геологена юкъе стабильни изотопех пайда эцара гІулакхашта йолча Ерригсоюзни симпозиуме.

Евгения ДОНЦОВА,
СССР Іилмай геохимеи аналитически химеи Института йоккхагІа йола Іилман болхло.
(АПН).

НАХ РАЬЗА ХУРГБОЛАШ

Дика къахьегаш хьабоагІа укх шера шоллагІча быткомбинате чуйоагІача А. Юсупов керте латтача сахьаташ тоалеча центральни мастерской пхьараш.

Лакха да цар доаха къахьегама толамаш а. Январь бетта план — 101 процент кхоачаш а яь паччахьалкхенна планал совгІа дукха ахча дІаденнад.

Бахача наха дикагІа гІулакх деля. Из декхар керттера а лоархІаш дика къахьегаш хьабоагІа мастерской пхьараш, яхаш дувц мастерской заведующе нов. Юсупова. Из иштта хург хиларах теша безам боагІа пхьараша беча балхага хьежача. Мастерской коллектива юкъера дикагІчарех лоархІаш ба болхлой Дикаев Микаил, Хасанов Иран, Коселев Михаил. Массаза 20—30 процент тІехкхоачашъю пар шоай производственни планаш, хІаьта цу лакха говзал йолча пхьаранта дукха тІехьависац къона доше пхьар Айсханов Мамед а.

ХьатІадоагІача Октября юбилейна сийленца накъа бахара къахьегама вахте а этта итт бетта план ханал массехк ди хьалха кхоачашъе лерхІ тІехника говзал йола. дукха ха йоацаш «За трудовую доблесть» яха медаль енна нов. Юсупов керте латтача мастерской пхьараша.

Р. АУШЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛАЬТТАННА ДИКА ГІУЛАКХ ДУ

Юбилейни шера лакха хьувкъам кхебара лард йоллаш ба Грозненски района № 1 йолча баьцадаараш кхедеча совхоза кхаш леладераши механизатораши. ХІана гураьхьа дийнача ялашта подкормка еш, бІаьсти юв культураш дІаюврглолча кхашка моттигера удобренеш товсаш ба уж. 183 гектара тІа дІадийнача гураьхьа дувча кІина хІанале подкормка яь баьннаб совхозе. БІаьсти хьажкІаи баьцадаараши дІаюврглолча лаьтта хІара гектара шишша центнер кхоачийташ суперфосфат тессай.

Дукха болх баьб чулолийташ лаьтта хий дуллаш. Пданах лаьрхІар 400 гектар йолча 520 гектара тІа хий дилла баьннаб совхозе. Из болх дІахо беш ба укхаза.

Г. АБУЕВ.

ГАРОЛЬД ВИЛЬСОНА ДАЬ КЪАМАЬЛ

ЛОНДОН, 14 февраль, (ТАСС). Англе премьер-министра Гарольд Вильсона селхан общинай палате ше къамаьл деш белгалдаьккхар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин Англе визитагІа хилара «йоккха ка маьхала яьнна хилар».

Советски правительствана керте латтачун визит йистеяьлча кепатехача цхьана йолча заявленех лаьца, дувцаш Г. Вильсона аьлар: «Из да а да къаьгга дІахьекха вай барта хила гІерташ хилара тешал, хІаьта цу шин мехка юкъера практически хІара денпара бувзамаш чІоагІдаларо йоккхий дунен халкъашта юкъера проблемаш вай цхьана ювцара чІоагІеи, хІаьта, со тешам бенна ва, йІаьххача ханарен лард а єллай».

Общинай палата членаша раьза хилара цІоагІарч а детташ тІаийцар Вильсона дІакхайкадаь Советски Союзаи ВІашагІтехача королевстванеи юкъе доттагІалеи машаре цхьана гІулакхаш леладареи хьакъехьа дола договор оттадарах йола А. Н. Косыгина предложени Англе правительства тІаийна хилар. Цу договора белгалдир премьер-министра. дегІадахьаргда массе а тайпарча шин оагІонгахьарча бувзамаш. Г. Вильсона дІахайтар шин мехка правительстваш торговле бувзамаш шердара гІо дергдола йІаьххача ханара соглашени укх гаргахьарча хана кийчъе дага йолга.

Г. Вильсона белгалдаьккхар Советски правительствана керте латтачунца вІашагІбетталучa «къаьстта а маларра дагардар дувцача хьале цхьайола тІехьбаьнна боккхача лоархІамера, дуненна хьалхашка увтта проблемаши кхерамаши» дийца хилар. Премьер-министра белгалдир Вьетнамерча тІема проблемеи европейски кхерамзлен проблемаши йийца хилар.

Бухсоцаш Г. Вильсона аьлар: Вай шин оагІонгахьарча бувзамий хьакъехьарчунга диллача, Советски правительствана керте латтар Великобритане визитагІа хилар «англо-советски вІаший юкъера гІулакхаш леладара историе белгалара хІама да. хІаьта дунен халкъашта юкъера проблемаш шерагІа ювцарен даим вІашагІдеттадала вай раьза хиларен хьакъехьарчунга диллача. вай конструктивни дакъа лаьцад дунен халкъаш вІаший дагадар кхетадеш хилийтара юкъе».

АЗЕИ АФРИКАИ ХАЛКЪИЙ СОЛИДАРНОСТА СОВЕТА СЕССИИ

НИКОЗИЯ, 14 февраль. **ТАСС-а корреспондента Н. Семенова хьахойт:**

Тахан укхаза хьайийлача Азеи Африкаи халкъий солидарноста Совета сессе доакъашхошта селхан йійзар Азеи Африкаи халкъий солидарноста Организаце Даимарча секретариата генеральни секретара Юсеф Эс-Сибаи доклад. Доклада тІа цхьалхле йоллаш дувц афро-азиатски халкъаша колониализмана, неоколониализмана, империализмана, расизмана духьал лоаттабеча къовсамах. «Вай болх баьза баргбац, — белгалдаьккхар Сибаис, — вай халкъаша кхычарех тийша ца хилар дІа ца далийтара, прогресс бахьан, нийсхон ларда тІа общество вІаштІехьъяккхара духьа. массане юкъара машар бахьан, воаш экономически а культурни а хьакъехьа товденна хилийтар духьа, халкъашта дага мел доахкараш чакхдахар духьа тоІадаь доахкадаран готдараи духьал лоаттабеча къовсама воай халкъий солидарность чІоагІъяра а шеръяра я».

«Сийлахь-доккхача халкъо — афро-азиатски дезала члено» яьча Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гІа шу дузаш хилар а дувцаш, Сибаис белгалдаьккхар «цунах къамаш мукъадахара болама юкъе эргал эккхийта лоархІамера пункт хилар а цо къамаш мукъадахара революцей керда перспективаш гучаяьха хилар а».

Вьетнамера американски агресси бехке а яь. Сибаис хьаллаьцар вьетнамски проблема вІаштІехьъяккхара хьакъехьа ДРВ-и Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара йолча Къаман фронтои лаьца никъ. Цо белгалдаьккхар Вьетнамера дов хьем боацаш чехка соцадаза, цигара берригa кхыча мехкий бІу дІабаккхаза, вьетнамски халкъага шийн кхел шийга къовстаяйтаза ярг ца хилар, хІаьта тІом беш йолча Вьетнаме эггара эффективнегІа дола новкъостал дара тІа а хьийхар.

ДРВ-и Къулбехьен Вьетнама НФО-и делегател тІехьагІа къамаьлаш даьча Ангола, Бахрейна, Конга (Киншаса), Саудовски Араве, Ирака, Палестина, Омана, Французски Сомале, Къулбехьен Йемена, кхычар викалаша дІакхайкадир вьетнамски халкъана, империализмана духьаларча Азеи Африкаи халкъий къовсампа солидарность йолга, хІаьта Азеи Африкаи халкъий солидарноста организаци чІоагІъе, из толхае гІерташ мел леладераш хоадам боллаш юхадетта тІа а хьийхар.

Сесси дІахо а ший болх беш я.

Доазол дехьара

КИТАЕРА СОБЫТЕШ

Китая тайп-тайпарча городошкара ухача хоамаша дувц цига «культурни революци» яхача гІулакхa духьале ю партийни а паччахьалкхеи а органаш дІахо а дІайоахаш латташ хиларах. Цо бала кхухьараш ба Мао Цзэ-дунеи цун ордингеи политикана раьза боаца берригa царна хьашт доаца партийни паччахьалкхени кулгалхой. Иштта, Пекине хьалийттача «ше къаьстта йолча» информацега диллача, юхаэргаяьккхай КПК ЦК тІема комитет. ЧТК агентства пекински корреспондента цу хьакъехьа беча хоама тІа йоах, белгалбаьнна бола тІема хьакимаш Чжу Дэи Хэ Луни цу комитетера дІабаьха хилар. Цу шиннех а дуккха хьалха дени хунвэйбинаши цзаофанаши гІерташ ба, уж Мао Цзэ-дуна духьалбаьнна «тийшабалхаш дешараш» ба яхаш.

Хоам бу иштта Чжу Дэ квартире чухьежа хилара а цун сесаг жухарга кий тІа а тилла улицашка гІолла хьал-Іо кхийла хилара а хьакъехьа. Чухьежаб иштта КПК ЦК центрально - къулбехьен бюро хьалхарча секретара Ван Жэнь-чжуна квартире а. Из Тао Чжу когаметта цу поста тІа хьожаваь а хиннав, хІаьта тІехьагІо цунга а вокханга а цхьана бала а кхихьаб.

Кхыча мехкий корреспонденташа деча хоамашка диллача, Тибета округа коммандующе заместитела Линь Инес гІо а деш, хунвэйбинаша тІема округа командующи Чжан Гохуа лаьцав. Цхьабакъда, Чжан Гохуана тешаме болаш бисача бІуво Лхасе а Тибета кхыча городашка а тІемаш деш латт. ТІеххьарча хоамашка диллача, Мао Цзэ-дуна оагІонгахьа хинна тІема округа 13 кулгалхо лаьцав.

КНР паччахьалкхен совети КПК ЦК-ан распоряженегІа эскара тІахьожама кІал оттаьй общественни кхерамзлен пекински управлени. ЧТК агентства пекински корреспондента цу хьакъехьа беча хоама тІа йоах Пекина общественни кхерамзлени полицеи болхлой хІанз дена дІа юхаэргаьккхача КПК ЦК тІема комитета приказаша яхар деш хила декхарийла болга. Цу комитета хьалхашка оттадаьд «Пын Чжэнеи Ло Жуйцинеи дІадоаржадаь политически, идеологически, организационни дохьаж дІадаккхара». «Мао Цзэдуна идеяша яхар кхоачашдергдола керда кхерамзлен органаш вІашагІйоххара» декхар.

Китаера кхы тІа а хоамаш ух бовзаш бола китайски деятелаш шоашта етташ бовш хилара хьакъехьа. Японски «Иомиури» яхача газето язду дунен халкъашта юкъера торговли дегІаххувлара гІо дара китайски комитета председатель Нань Хань-чэнь шийна теха венна хилар. Цунна низаш даьд цу комитетерча хьаьрбаьнна болча маоцзэдунистий оагІонгахьара.

* * *

Пекинера ухача хоамаш тІа белгалдоах 13 феврале, укх тІеххьарча кхаь кІирагІа духхьашха, советски посольствана хьалхашка хьаьрбаьнна хьувзача хунвэйбиний ордингаш йоацаш хинна хилар. ХІаьта а посольствана хьалхашка уттаяьча громкоговорителаша антисоветски лозунгаш кхайкаеш хиннай.

Кхыча мехкашкарча зувшбараша тешал ду, антисоветски кампани гІора а йоахаш, китайски пропаганда американски империализмана духьалъювлилга дукха хІама ца эшаш дизза соцадаь хилара. Из гІулакх дашха а доашхаш, индийски «Пэтриот» яхача газето язду, «гучоагІа, аьттув бола моттиг ма нийсъеллинге а Американа барта гІолга бехказа даккхара йола кІийле кийчъеш я Китай», яхаш. «Нью-Йорк таймс» тІа кхы а йонагІа къоастам болаш дувц Сульцбергера: «Китаерча маоцзэдуновски группировкас — язду цо, — кхоалагІча мехкага гІолла кхетадайтад Вашингтонаца барт бара торо йоацаш хилар лерхІа ца дезилга».

Африкански газеташа а Латински Америка прогрессивни кепайоазоно а белгалду китайски кулгалхой политико къамаш мукъадахара болама зе деш хилар. Нигерийски «Морнинг пост» яхача газето, «культурни революци» яхаш цІи йоахаш долча «Китаерча кегарех» таьца хоам а беш, язду: «Цу тайпара йола оакхарий хьисапера методаш леланьяц юкъерча бІаьшерий замалахьа неаvиташеи дунен шоллагІа тІом хилалехьа хьалххагІа германски нацисташеи мара... ДегІаvхаш доагІача мехкий хьаштaшта «культурни революци» яхачул дукхагІа духьал дола хІама дагалаца хала да. Тешаме лоачча ше кхоачашде дагалаьцача гІулакхашта Африкаи Азеи мехкий солидарноста болама пайда ийбе гІерташ Пекин хиларо, белгалдоах газето, «тоаде йиш йоаца зе де йиш я Азеи Африкаи мехкаш мукъадахара берригача болама».

«Берригача сакхетамерча революционераша кхетаду къамаш мукъадахар, демократи, социализм бахьан лоаттабу къовсам ка маьхала а ювлаш дегІаахара КПК кулгалдеча группа лаьца никъ кхераме болга»— язду чилийски «Сигло» яхача газето.

(ТАСС). 13 февраль.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

ШИИ ЛОІАМЕРЧА кІалтохаргах латаш республике хьалхара моттиг яккхара шин дийнахьа къовсамаш лаьттар «Трудовые резервы» ДСО спортивни зале. 16—17 шу даьнначарна юкъе командии хьалхара моттиг «Динамо» спортсменашка я. Уж ерригача яхье цкъа мара ийшанзар. ШоллагІча моттиге «Трудовые резервы» ДСО команда я, кхоалагІча — «Буревестника» спортсменаш.

ХІаране хьалхара моттиг яккхара хиннача яхье шо-шоай дозалга диллача хьалха ба Н. Казберов, Н. Давыдян, А. Ярославский, С. Шимильханов, М. Эльбиев, Н. Татаренко, Н. Нижибицкий, В. Еремин, О. Фоменко. БоккхагІчарна юкъе кот ба З. Батаев, И. Муцаев, С. Далаков, А. Амаев, А. Эпендиев.

СУРТА ТІА: С. Далакови Л. Кадырови латача хана.

КІАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

ШИИ ЛОІАМЕРЧА кІалтохаргах латаш СССР-а хьалхара моттиг яккхара чемпионат хилар город Краснодаре. Цига дакъа лоацаш хилар союзни республикай пхийтта а команда. Дика хьоккхамаш гойтар Российски федераце сборни команда. Цу командана юкъе бар вай мехкахой я, СССР-а спорта мастераш Мадаев Супьян, Багаев Деги, Ульбиев Эльмара.

Сакъердаме дар грозненца С. Мадаева Европа призер волча А. Цховребовца (Грузия) финале хинна вІашагІкхетар. Цхьа очко сов а йолаш тІеххьарвар котваьлар. С. Мадаева шоллагІа моттиг яьккхар. Ейгача категорега диллача кхоалагІча моттиге ва Багаев Деги. СССР-а сборни команда членаца Н. Макатерца (Украина) цун хинна ловзар цхьаккха а кот ца воалаш чакхдаьлар.

А. ПУТИЛИН.

ЯЙГА АТЛЕТИКА

ГОРОНО ЧУЙОАГІАЧА берий спортивни школа спортсменаша РСФСР-а просвещене министерства спартакиада зачетах ейгача атлетиках яхь дІайихьар. Лакхалла кхоссалуш дика хьоккхам гойтар 16 шу даьнача В. Жикеева. 190 сантиметр—из я цхьоалагІча разряда норма. БІаь метр удаш хьалха ба: йоІигашта юкъе И. Бондареваи (13,2 секунд) кІаьнкашта юкъе В. Федорецц (11,7 секунд). 400 метр удаш хьалха ба И. Григорьеваи (1 минути 3,5 секунди) М. Ковалеви «Трудовые резервы». Цун хя я 53,8 секунд.

О. СМЕРКАЛОВ.

ТЕННИС

ЙИСТЕЯЬННАЙ «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене спартакиада зачетах хинна теннисах ловзачар яхь. Юххьанна хьалхле дІа ца хецаш хинна № 3 йолча гаража команда массарел кот я. ШоллагІча моттиге Грозненски ремонтно-механически завода теннисисташ ба.

О. НИКОЛАЕВ.

ШАХМАТАШ

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР-а шахматистий сборни команда Орел яхача городе яхай. РСФСР-а халкъий спартакиада полуфинальни яхьашка дакъа лоацаргда вай мехкахоша: спорта мастераша В. Дорошкевича, Г. Мовшовича, мастералла кандидаташа: А. Богданова, С. Кастарнова, В. Демушкина, А. Хасанова, Г. Сапронова, цхьоалагІа разрядаш йолча Л. Шматоваc, Н. Сидоркинас.

1967-ча шера Ленинграде хургйолча финале дакъа лоацаргда цу яхье котбаьнначар.

ШАШКАШ

Шашкаех ловзачара республика чемпионат йистеяьнна яла йоал. Итт тур чакхъяьнначул тІехьагІа хьалха ва Н. Никитин («Спартак»). Цун лайзача 12 партех 10 очко я, ийснех 6,5 очко я соахкарча чемпиона А. Михина, хІаьта Н. Чумаченко иттнех ворхІ очко я. Ловза езаш кхы а кхо тур я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

СОВ ЧЕХКА СОЦАЕ ДРВ-на ЧУЕТТА БОМБАШ

БУДАПЕШТ. Укхаза чакхъьлар 25—27-ча феврале Праге хургйолча ВСМ президиума пленарни заседане дувцаргдола дешаш кийчдара хетаяь, Дерригдунен Машара Совета секретариата заседани.

Вьетнамера машар бахьан долаш лоаттабеча къовсама керда этап дІаюлаяларца дувзаденна ВСМ секретариата лаьрхІад хьалххагІе а оттаеш цхьанкха тайпа условеш а йоацаш чуетта американски бомбаш соцаяра дунен халкъашта юкъера кампани йоаржае.

Вьетнамски дешах лаьца кхайкарал тІаийцад секретариате. Цу тІа йоах: «Вьетнамера тІом соцабарга бода никъ ДРВ-ена чуетта бомбаши кхыдола агрессивни гІулакхаши массанахьара а хоадамболлаш а соцадарга гІолла улл». Цу деша Дерригдунен Машара Советои машар безаш долча нхыча низашеи йизза хьаллоац Вьетнама Демократически Республика позици. Бомбаш чу ца етташ соцаяр къаьсттача лоархІамеи тІехьатетта йиш йоацаши да.

Цхьанне санна массане а къовсам лоаттабергба вай лерхІаш дола из хІама кхоачашдар духьа!

БРАЗЗАВИЛЬ. Машараи нийсхонеи тІехьа къовсам лоаттабеча дикадар хилча дика хеташ мел болча наха дІадех ДРВ-ена чуетта бомбаш соцаелгеи 1954 шерарча Женевски соглашеней ларда тІа переговораш дІайолаелгеи, аьнна хьакхайкадир укхаза Къаман революционни болама парте Политбюро члена, Къаман собране шоллагІча вице - председатела Жюльен Букамбу, конголезски Кагирхой къаман ди дездарца дувзаденна хиннача кхетачене ше къамаьл деш.

Цо хоадамболлаш бехне йир американски кагирхой «финансови олигархе хьашташ бахьан долаш бов Вьетнаме» ухийташ йола Джонсона правительство.

ПАРИЖ. «Вьетнама миллиард франк гулдара тІехьара болам» яхача организаце кулгалхоша ДРВ ЦІеча Креста викалга дІаделар Вьетнама халкъа новкъостал дара дІайолаенна кампани лелача хана гулдаь 20 миллион къаьна франк. «Вьетнама миллиард франк гулдара тІехьарча боламо» гулдаь дерригa ахча хІанзле 80 миллион къаьна франк хиннад.

ОТТАВА. Канада Компарте Генеральни секретара Уильям Каштана гуччахьара письмо дахьийтад канадски парламента депутаташка, ДРВ-ена чуетта американски бомбаш сов чехкеи хоадам боллаши соцаяра хьанехьа халкъаша дІадехарашта тІехьаоттара уж тІа а хьехаш. «ХІанз дерригача дунено кхетаду, — язду цо, — переговораш ярга бодача новкъа латта керттера духьале бомбаш чуеттар долга, хІаьта Вьетнаме тІахьожам лоаттабеши зем боахаши йолча Дунен халкъашта юкъерча комиссе член йола Канада ший дош ца оалаш Іе йиш йолаш ца хилар».

У. Каштана парламентареш тІахьийхар Вьетнама чуетта бомбаш соцаелга тІагІертта хьадех Канадо, из американски агрессех хьакъаст, вьетнамски халкъа духьала тІом лоаттабара ВІашагІхийттача Штаташта нхы герзи техникеи тергьяц цо аьнна канадски халкъа цІерах дІахайкадеш къаьстта декларации тІаэцара.

(ТАСС).

ЛадувгІа

16 февраль 1967 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГІалгІайчен лаьтталеладерхо» (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.20 — Передачай программа. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25— Концерт. 8.45 — Москва: 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тІехье» (эрсий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Нана» яхача Максим Горьке романах дІаходолар (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Къамаьл ду радио районни редакце». 17.25 — Юртабоахама знаней школа» (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.20 — «Тха микрофона хьалхашка» (нохчий меттала). 18.35 — Юртбоахама болхлошта дола концерт.

УКВ: 9.00 — Шоваткъеи иттаагІча шера мехка музыкальни карта хьалхашка. ШоллагІа йола передача. 9.59 — Глазуноваи Римски-Корсаковаи произведенештІара духови оркестра концерт. 10.35 — «Знаней дунен чухь никъ бар», яха школьникашта йола передача. 11.12 — «Габовача творчески сурт-сибат» яха концерт-очерк. 18.00 — «Домбин воІи» яха радиокомпозици. 20.12 — Струнни оркестра лаьрхІа йола Ласло Лайта симфони. 20.42 — «Лючия ди Ламмермур» яхача Доницетте опера монтаж.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Берашта дола фильм. 18.15 — Экономически реформи вахаре кхоачашъяр: Беседа (нохчий меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Майра кхайкхар: Беседа (гІалгІай меттала). 19.00 — Телевизонни кердадараш (гІалгІайи эрсийи меттала). 19.25 — Бакъдолчох даьнна фильм. 19.45 — Цхьан спортивни общество. 20.05 — Шоана, бераш! 20.15 — Советски цирках дола фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). **ТЕЛЕФОНАШ:** редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; партийни вахареи культураи отдели — 3-42-30; промышленноста отдела — 3-34-38; юрта боахама отдела — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). **ТЕЛЕФОНЫ:** редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; отделов партийной жизни и культуры — 3-42-30; промышленного отдела — 3-34-38; сельскохозяйственного отдела — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05030. Заказ № 861.